

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Yol "müharibəsi" -
fevralda
qəzalarda
56 nəfər
ölüb!
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2-4 mart 2024-cü il Şənbə № 41 (8414) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Bu ölkələrin günahı deyil ki, onlarda neft və qaz var" - Prezident

Dövlət başçısı "Azərbaycanda kifayət qədər qaz yoxdur" kimi şayiələrin ölkəmizə qarşı yürüdüən kampaniyanın bir hissəsi olduğunu açıqladı

yazısı səh.4-də

Prezident o üç ölkənin adını buna görə çəkdi - rəylər

yazısı səh.8-də

Almaniyadan Bakıya Qarabağ jesti- situativ reverans, yoxsa...

yazısı səh.5-də

Narkoloji Mərkəzin baş direktoru və müavini tutuldu

yazısı səh.13-də

Erməni spikerdən Azərbaycana qarşı yeni şərləmə

yazısı səh.14-də

Berлиндə qoyulan "ağ qoşa" - nəticəsizlik də nəticədir, amma...

yazısı səh.9-da

Rövnəq Abdullayev AFFA prezidentliyi üçün namizəd olmayacaq

yazısı səh.12-də

Bakıdan "Freedom House" a şillə kimi cavab

yazısı səh.3-də

Azərbaycanla Albaniya arasında viza tələbi ləğv edildi

yazısı səh.5-də

Fransa bizə bu pisliyi də etsə... - Bakıdan son xəbərdarlıq

yazısı səh.6-da

Salyanda ər-arvad və ana-oğul qətlə yetirildi

yazısı səh.15-də

HÖKUMƏTDƏ BENZİN VƏ DİZEL MÜZAKİRƏLƏRİ - GÖZLƏNİLƏN QƏRAR...

Ekspertlər yanacağın qiymətinin dəyişəcəyi ilə bağlı iddialara cavab verdilər; "Rusiyanın qadağası benzin çatışmazlığına səbəb olmayacaq"

yazısı səh.10-da

"Məhkəmə qərarlarını məmurlar icra etmir, belə getsə..." - vəkildən SOS!

Deputat da həyəcan təbili çaldı: "Hakimlər qəbul etdikləri qətnamələrin icrasına görə birbaşa məsuliyyət daşmalıdır"

yazısı səh.11-də

Kadri Simson

Komissar:
"Azərbaycan gələcəkdə Aİ-yə elektrik enerjisi ixracında əsas tərəfdaş olacaq"

yazısı səh.2-də

Emin Əmrullayev

Təhsildəki topdağıtmaz şəbəkə - nazir nə demək istədi...

yazısı səh.3-də

Hikmət Hacıyev:
"Sülh Bakı ilə İrəvan arasındadır, Paris, Brüssel və ya digər yerlərə bağlı deyil"

yazısı səh.9-da

Azərbaycanda Enerji effektivliyi fondu yaradıldı

Prezident İlham Əliyev Enerji effektivliyi fondunun yaradılması və bundan irəli gələn bir sıra məsələlərin tənzimlənməsi haqqında fərman imzalayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, fərmanla həmçinin "Enerji effektivliyi fondunun vəsaitlərinin formalaşdırılması və istifadə Qaydası" təsdiq edilib.

Fond enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi üzrə tədbirlərin stimullaşdırılması və təşviqi məqsədilə yaradılır və onun vəsaitinin sərəncamçısı Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyi qismində Energetika Nazirliyidir.

Fondun vəsaitinin formalaşdırılmasına və idarə olunmasına ümumi nəzarəti nazirlik həyata keçirir.

Nazirlər Kabineti qiymətlərinə dövlət tənzimlənməsi tətbiq olunmayan enerji resurslarının satışından fonda köçürüləcək vəsaitin formalaşdırılması barədə təkliflərini 6 müddətdə Prezidentə təqdim etməli, fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etməlidir.

Energetika Nazirliyi və Tarif (qiymət) Şurası fərmandan irəli gələn məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görməlidir.

Məhkəmə-Hüquq Şurasında iclas - hakimlərin iş yükü müzakirə olundu

Məhkəmə-Hüquq Şurasının növbəti iclası keçirilib.

Fevralın 29-da baş tutan iclasda Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimov çıxış edib.

Sədr son dövrlərdə məhkəmə sahəsində görülmüş işlər barədə məlumat verib. Bildirilib ki, ədalət mühakiməsinin keyfiyyətinin və səmərəliliyinin artırılması istiqamətində islahatlar həyata keçirilməkdədir.

Iclasda Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən ədalət mühakiməsinin müasir çağırışlara uyğun təkmilləşdirilməsi istiqamətində qarşıda duran vəzifələr də diqqətə çatdırılıb.

Sonra Ali Məhkəmənin İnzibati Kollegiyasının sədri Xəqani Məmmədovun "İnzibati məhkəmələrdə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi vəziyyəti barədə" məruzəsi dinlənilib. İnzibati icraat zamanı inzibati orqanların fəaliyyətindən irəli gələn məsələlərin həlli ilə bağlı təşkilati, qanunvericilik və məhkəmə fəaliyyətinə aid olan tədbirlər qeyd edilib, qanunvericiliyə dəyişikliklər edilməsi barədə təkliflər səsləndirilib. İnzibati məhkəmələrin icraatında olan işlərin sayı, iş yükünün çoxluğu, hakimlər arasında işlərə baxılma müddəti və digər məsələlərə dair statistik göstəricilər barədə şura üzvlərinə geniş məlumat təqdim olunub.

Həmçinin iclasda intizam icraatı üzrə işlərə baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilib.

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Komissar: "Azərbaycan gələcəkdə Aİ-yə elektrik enerjisi ixracında əsas tərəfdaş olacaq"

Kadri Simson

"Biz bu gün Cənubi Qafqazla Avropa İttifaqı arasında Yaşıl enerji dəhlizi layihəsini müzakirə edəcəyik. Qara dənizin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi təşəbbüsü region üçün xüsusi önəm daşıyır".

APA xəbər verir ki, bunu Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 10-cu və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 2-ci iclaslarında çıxışı zamanı Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı, Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının həmsədri xanım Kadri Simson bildirib.

O, həmçinin bildirib ki, Avropa İttifaqı gələcəkdə elektrik enerjisi ixracında Azərbaycanı əsas tərəfdaş kimi müəyyən edir: "Bu vacibdir, çünki Avropa İttifaqında elektrik enerjisinin istehlakı artacaq. 2030-cu ilə qədər 16 faizdən artıq və 2040-cı ilə

qədər təxminən 80 faizə qədər elektrik enerjisi tələbatının artması nəzərdə tutulur. Bu, gələcək infrastruktur layihələri, həmçinin bizim üçün vacibdir. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan noyabrda BMT-nin növbəti İqlim Dəyişmələri Konfransına ev sahibi seçilib və bu da Sizin yorulmaz fəaliyyətinizin nəticəsidir. Kompleks infrastruktur layihələrinin icrasında bacarığınızın təzahürüdür və təmiz keçidlə bağlı Sizin gələcək baxışlarınızdır. Şübhə etməm ki, bu, uğurlu COP29 olacaq və tam əminliklə Siz Avropa İttifaqının dəstəyinə arxalana bilərsiniz. Avropada bəziləri düşündü ki, Cənub Qaz Dəhlizi artıq başa çatmış bir missiyadır və buna daha çox diqqət yetirilməli deyil. Mən belə düşünmürdüm. Bu gün məhz qaz axını Avropa-Cənub Qaz Dəhlizindən gedir və 2021-ci ilə müqayisədə 46 faiz çoxdur... Biz ümidvarıq ki, Azərbaycandan daxil olan təbii qaz Avropanın enerji sistemində enerji keçidi zamanı mühüm rol oynayacaq. Rusiyanın artan zorakılığı və davam edən əsassız müharibə şəraitində tamamilə aydındır ki, Avropa üçün əslində işlərimiz Rusiya ilə enerji sahəsində əvvəlki kimi olmayacaq. Çünki hazırda biz görürük ki, digər etibarlı enerji tərəfdaşlarımız var və onlardan biri məhz Azərbaycandır. Sizi əmin edə bilərəm ki, Avropa İttifaqının Azərbaycanla əməkdaşlığı uzunmüddətlidir və bu səbəbdən Azərbaycan Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi üzərində işləyir. 2027-ci ilə qədər qaz ticarətini iki dəfə artırılaçaq və ən vacibi isə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında strateji enerji əməkdaşlığı öz çevikliyini və dinamikliyini göstərir".

Ərdoğan: "Ermənistanla normallaşma prosesi Azərbaycanla koordinasiyalı şəkildə davam etdiriləcək"

Türkiyə Ermənistanla münasibətləri normallaşdırma prosesini Azərbaycanla koordinasiyalı şəkildə davam etdirəcək.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Antalya Diplomatiya Forumu 2024"-ün açılış mərasimində çıxışı zamanı bildirib.

Ərdoğanın sözlərinə görə, Qarabağın işğaldan azad olunmasından sonra Ermənistanla başlatdıqları normallaşma prosesini Azərbaycanla koordinasiyalı şəkildə davam etdirəcəklər.

O, həmçinin ölkəsinin Türk dünyasının güclənməsi üçün bütün lazımı addımları atacağını əlavə edib.

Navalını dəfn olundu

Həbsxanada vəfat edən Aleksey Navalını ilə martın 1-də vida mərasimi keçirilib.

APA xəbər verir ki, dəfn mərasimindən sonra Navalını Moskvada Borisovskoe qəbiristanlığında dəfn olundu.

Qeyd edək ki, rusiyalı müxalif siyasətçi fevralın 16-da Yamalo-Nenets Muxtar Dairəsinin Karp qəsəbə-sindəki həbsxanada vəfat edib.

Aleksey Navalını 1976-cı il iyunun 4-də Moskva vilayətində doğulub. 2000-ci ildən ictimai-siyasi fəaliyyətlə məşğul olmağa başlayıb.

Hazırkı dövlət başçısı Vladimir Putinin ən sərt əleyhdarı kimi tanınan Aleksey Navalını 2013-cü ildə 5 il, 2014-cü ildə 3 il 6 ay müddətinə şərti həbs cəzasına məhkum edilib. Dəfələrlə inzibati həbs cəzası alıb.

Sonuncu dəfə Moskvanın Lefortovski Rayon Məhkəməsində dələduzluq və məhkəməni təhqir etmək ittihamı üzrə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Azərbaycan və Rusiya XİN rəhbərləri Antalyada görüşüb

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla Rusiya XİN rəhbəri Sergey Lavrov arasında Antalyada görüşü keçirilib.

XİN-in mətbuat xidməti bildirib ki, nazirlərin görüşündə Azərbaycan və Rusiya arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyi və regionda münasibətlərdən sonrakı vəziyyət müzakirə olunan məsələlər arasında olub.

Əgər sağlam gələcək, sanballı, sivil cəmiyyət qurmaq istəyiriksə, bir an öncə təhsil sistemində sağlamlaşma prosesi başlamalıdır. Yüksək elmi, iqtisadi, tibbi, sosial inkişaf istəyiriksə, yenə də təhsilimizi uzun illərdən bəri düşdüyü, salındığı böhran vəziyyətindən xilas etməliyik. Prosesə haradan, necə başlamalıyıq, ilk addım nə olmalıdır, bunu ciddi şəkildə araşdırmaq və mərhələli işlərə start verməliyik. Bu kontekstdə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin fevralın 29-da verdiyi açıqlamalar çox düşündürücüdür.

Cənab nazir təhsildəki, elmdəki neqativləri və bunların vəhdət halında problem olmasını şübhəsiz ki, yaxşı bilir və təklifləri, iradları da buna yönəlib:

*Nazir Azərbaycan elminə ayrılan maliyyənin az olduğunu bildirib;

*Hörmətli Emin müəllim bildirib ki, Azərbaycanın elminin inkişafının qısa yollarından biri Türkiyənin ali təhsil müəssisələrində fəaliyyət göstərən azərbaycanlı alimlərdir;

*E.Əmrullayev təklif edib ki, gənc alimə ev verməkdənsə, ona elə maaş verək ki, həm özünə ev ala bilsin, həm də motivasiyası olsun. O, gənc alimlərin qərar verəcək postlarda olmasının vacibliyini vurğulayıb;

*O, elmi-tədqiqat laboratoriyaların qurulmasının vacibliyindən danışib: "Təhsil naziri olduğundan bu yana müşahidə etmişəm ki, bizdə elə laboratoriyalar var ki, 1970-ci illərdə qurulub";

Açıq, elmlə bağlı problemlərin qısa zamanda həll olunacağını düşünmək sadəlövhlik olar. Çünki elmi tərəqqiyə nail olmaq üçün təhsil sistemini inkişaf etdirmək, normal vəziyyətə gətirmək birinci şərtir.

Hörmətli nazir təhsillə bağlı xeyli problemləri qabardıb və əksərində haqlıdır. Məsələn, deyir ki, repetitorluq ciddi problemdir. O bəyan edib ki, orta

Təhsildəki topdağıtmaz şəbəkə - nazirdən SOS!

məktəb müəllimlərinin repetitorluğunun qarşısını alınacaq...

Hamımızı narahat edən və çıxış yolunu birgə tapmalı olduğumuz məsələlərdir. Bu gün Azərbaycanda vəziyyət belədir: hazırda məktəbdə verilən təhsilə nəinki ali məktəbə daxil olmaq, elm dalınca getmək mümkün deyil. Günahkar axtarsaq, gerek gedək çıxacaq 20-30 il əvvələ, analiz edə-edə gələk. Artıq oturmuş bir repetitor-məktəb-valideyn-şagird sistemi (topdağıtmaz şəbəkəsi) var ki, onu sıradan çıxarmaq, zərərsizləşdirmək kompleks tədbirlər fonunda böyük hüner istəyir. Fakt budur ki, bu gün valideyn övladının ali təhsil almasını istəyirsə, azı 5 fəndən uşağını repetitor yanına göndərməlidir.

"Məktəbdə dərs tamamilən keçilmir" demək də günah olardı. Ancaq sirr deyil, məktəbdə keçilən dərslərin keyfiyyəti yeterli deyil, mövcud təhsil sistemi reallıqlara uyğun olaraq müəllimlərin çoxu heç bəndə maraqlı da deyil. Əksər müəllimlər əsas əməyini, diqqətini məhz dərslərdən sonra repetitor fəaliyyətində ortaya qoyur. Çünki onun əsas dolanışığı budur, məktəbdən aldığı 500-600 manatla (çox az faiz müəllim bundan artıq məvacib alır) uzağı 10 gün yaşaya bilər...

Nəhayət, nazir deyib: "Müəllimlərə alçaldıcı yanaşma qəti yolverilməzdir. Müəllimi qınaya-qınaya onun əlindən bütün alətləri alacağıq, müəllim olmaq istəyənlərin sayı azalacaq".

Tamamilə doğrudur, nazirlə iki illi razıyam. Bəs nə edək ki,

müəllimin nüfuzu yüksəlsin, kimsə ona alçaldıcı yanaşmaya cəhd, cürət edə bilməsin? Nə vaxtdan, necə oldu ki, müəllimin nüfuzu enməyə başladı? Müəllimlər 20-30 il qabaqdan cüzi maaşla yaşaya bilməyib, təhsil alverinə, bəziləri ümumiyyətlə məktəbi buraxıb ticarətlə məşğul olmağa başlayandan, bəziləri rüşvətə qurşandırılardan (bəli, məhz iqtisadi, sosial, cəmiyyət tərəfindən basqılar nəticəsində qurşandırılarda), məmur-oligarxların saxta yolla diplom almış yaxınları tapşırıqla məktəb direktoru, direktor müavini təyin olunub məktəbi bazara döndərəndən pedaqoqların müqəddəs imci, xarizması yerlə bir oldu. İndi isə onu yığib-yığışdıra bilmirik. Çünki müstəqillik dövründə oturuşmuş sistemi son illərdə bir

xeily yontsaq da, dağıdıb normal bir sistem qura bilməmişik...

Göründüyü kimi, elm və təhsilin inkişafı bir-birinə tam bağlı məsələdir və bunların həlli kompleks tədbirlər görməyi tələb edir. Detalları, əlbəttə, müəttəssislər müəyyənləşdirməlidir, amma sadə düstur budur:

- Müəllimlərin maaşı normal yaşayışını təmin edəcək qədər artırılmalı və bundan sonra repetitorluq edib daha çox pul qazanmaq istəyənlərə orta məktəbdə dərs demək yasaqlanmalıdır, onlar fərdi hazırlığı, kurs müəllimliyini seçməlidir;

- Məktəblərdə təhsilin key-

ləri normal, arzuolunan tədris aparsa belə, ali məktəbə qəbul üçün repetitor mütləqdir. Çünki DİM imtahanları o qədər qəliz, mürəkkəbdir ki, şagird azı 2 il gecə-gündüz 5-6 fəndən fərdi hazırlığa getməsə, məktəb vəsaitlərindən əlavə xeyli materialları mənimsəməsə, universitetə girmək əlçatmaz arzu olaraq qalacaq...

- Texniki peşə məktəblərinə, peşə təhsilinə xüsusi önəm verilməlidir, nəzəriyyə yox, məhz təcrübə üstünlük təşkil etməlidir;

- Məktəblərdə direktor seçimi qaydalarına xüsusi diqqət yetirilməlidir, insani hissləri, vətənpərvərliyi yüksək olan adamlar məktəb rəhbərliyində olmalıdır. Çünki məktəbi onlar yönləndirir. Təcrübə sübut edib ki, bir sanballı, gerçək ziyaalı direktor məktəb üçün nümunəyə çevrilir. Paralel olaraq orta məktəblərdə kişi müəllimlərin sayı həvəsləndirici metodlarla tətbiqi ilə artırılmalıdır.

Cənab nazir, razıyam, bu işləri həyata keçirmək kifayət qədər çətinidir. Amma mütləq reallaşmalıdır. Dövlət, millət, gələcəyimiz naminə! Bu prosesə cəsarətlə başlasanız, cəmiyyət, gələcək nəsillər sizə minnətdar olacaq. Düzdür, korporativ maraqları olanların əks-kampaniyaları da başlayacaq, kimlərsə təhdidləri də olacaq, amma inanırı ki, dövlətin ali rəhbərliyi və cəmiyyətin əksər üzvləri sizi dəstəkləyəcək.

□ **Elşad MƏMMƏDLİ**

Bakıdan "Freedom House"a şillə kimi cavab

Erməni lobbisinin maşası öz ampluasında; **deputat:**

"Maskalarının cırılması həm də bizim xeyrimizə işləyir, çünki..."

Mənzil-qəragahı ABŞ-da yerləşən və erməni lobbisinin təsiri altında olduğu çoxdan şəkk-şübhə doğurmayan, ancaq buna rəğmən, özünü utanmazcasına "beynəlxalq insan haqları təşkilatı" adlandıran "Freedom House" öz ampluasına sadıqdır. Qurumun son, xüsusən də Azərbaycan və Türkiyə ilə bağlı növbəti qərəzli, əsassız və iyrənc hesabatı bunu bir daha təsdiqləyir.

"Freedom House"-un demokratiya, insan haqları və seçkilərlə bağlı ənənəvi çeynənmiş, hamını bezdirən şablon ittihamları öz yerində, "sənəddə" diqqəti xüsusilə erməni diktəsinin daha qabarıq göründüyü aşağıdakı sırtıqlıq cəlb edir.

Sitat: "Ötən ilin sentyabrında Dağlıq Qarabağın (?! - red.) Azərbaycan rejimi (?! - red.) tərəfindən blokadaya alınması yerli hakimiyyət orqanlarının (?! - red.) ləğvinə və 120 mindən çox (?! - red.) erməninin məcburi köçkünlüyünə gətirib çıxardı ki, bunu da bir çox xarici müşahidəçilər etnik təmizləmə (?! - red.) adlandırır. Hücum Azərbaycanı avtoritar rep-ressiyaların dərinləşməsi ilə

üst-üstə düşdü. 1990-cı illərdən bəri (?! - red.) hökumət etnik ermənilərə qarşı ayrı-seçkiliyə yol verən siyasət yürüdür, Ermənistan vətəndaşları və onların övladlarının ölkəyə girişi qadağan edilir. Dağlıq Qarabağın ələ keçirilməsi (?! - red.) Prezident İlham Əliyevin ölkədəki nüfuzunu artırır və cəsarətlənən Azərbaycan rəhbərliyinin Ermənistanı genişmiqyaslı hücumla başlaya biləcəyindən yana qorxuları artırır. O Ermənistan ki, artıq sərhədləri pozulub(?! - red.)"

120 min rəqəminə, "Dağlıq

Qarabağ", "etnik təmizləmə" ifadələrinə, həmçinin "Azərbaycan rejimi" (legitim hakimiyyət belə adlandırılır), "yerli hakimiyyət orqanları" (separatçı qurum isə əksinə, legitimləşdirilir) ifadələrinə, nəhayət, separatçı-xuntaçılara qarşı Bakının apardığı qanuni antiterror əməliyyatının "Dağlıq Qarabağın işğalı" kimi təqdim olunmasına diqqət! Sanki Azərbaycan özü-özünə təcavüz edib, öz ərazisini işğal edib.

Təbii ki, torpaqlarımızın 20 faizinin 30 il erməni işğalı altında saxlanması, 1 milyon vətəndaşımızın qaçqın-köçkün düşməsi,

Azərbaycan sərhədlərinin toxunulmaz olması barədə hesabatda birçə kəlmə yoxdur. Çünki bizim suverenliyimiz və ərazi bütövlüyümüz gözünü "ikili standart"ların çoxdan tutduğu bu üz-dənirəq "insan haqları" təşkilatının, anti-Türk, islamofob yığnağın vecinə də deyil.

Bu azmış kimi, 100 min könnüllü köçkün artıq "120 min" olub! Avropa İttifaqının xarici məsələlər üzrə komissarı Cozef Borel hətta 150 min rəqəmini işlətməmişdi.

Deputat Vüqar İskəndərov "Yeni Müsavat"a şərhində

qeyd etdi ki, sözügedən hesabat qərəzlidir və siyasi əlaqsizliklə doludur: "Bu cür hesabatın hazırlanması onu deməyə əsas verir ki, Avropada, ümumiyyətlə, Qərbdə Azərbaycanın inkişaf etməsini, nüfuzunun artmasını heç cür qəbul etmirlər. Bu, xristian təəssübkeşliyidir, Azərbaycanın, Türkiyənin dünyada artan nüfuzunu gözügötməzlikdir, bütün humanitar hüququn ayaq altına alınmasıdır. Təbii ki, belə bəyanatların Azərbaycanın inkişafına heç bir təsiri ola bilməz. Sadəcə olaraq, dünyanın ədalətsiz idarə olunmasına cəhdlər var. Ayrı-ayrı ölkələrdə baş verən hadisələrə reaksiyada kimlərin diqqəti, öz maraqları çərçivəsində, istədikləri formada manipulyasiyası açıq-aydın ortadadır. Bu təşkilatların, bəzi qüvvələrin və ölkələrin maskasının cırılması həm də bizim xeyrimizə işləyir, dostumuzun, düşmənimizin kim olduğunu yaxşı görürük. Təbii ki, siyasətlər pərdə arxasında hansı oyunların getdiyini öncədən biləblər. Ulu öndər Heydər Əliyev dəfələrlə bu təşkilatların, bir qrup dövlətin belə siyasətinə etiraz edirdi, beynəlxalq platformalarda onların iç üzünü açıb göstərirdi. Hər halda, torpaqlarımız işğal altında olan zaman onlar bir az yumşaq formada bunu Azərbaycana unudurmağa çalışırdılar. Hər hansı loyal fikirlərlə gedişatı zamana buraxırdılar. Onlar güman edirdilər ki, vaxt ötdükə yeni doğulan azərbaycan-

lılar bu yaraları unudacaqlar, ermənilərin separatçı fəaliyyətləri qanuniləşəcək və Azərbaycan bununla başsaçaq. Təbii ki, Azərbaycan bütün bunları bildirdi, bütün sahələrdə hazırlaşdı. Beynəlxalq hüquq, onun norma və prinsiplərini, hətta ilahi ədaləti də Azərbaycan öz gücü ilə bərpa etdi. Gözlərini açıb yaxşı baxsınlar. Onların danışdığı, yazdığı bu bəyanatlar zibil qutusuna atılmalıdır. Onlar bu fikirləri ilə yalnız özlərinin məkrlərini, yanaşmalarını ortaya qoyaraq kimin kim olduğunu bir daha bütün dünyaya göstərirlər. Azərbaycan isə daha da güclənir, müqaviməti artır".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov isə dedi ki, "Freedom House" ABŞ-ın Dövlət Departamentindən birbaşa subsidiya alır. Buna görə də Azərbaycana qarşı davamlı, qərəzli mövqe nümayiş etdirir: "Təbii ki, 30 il ərzində ərazilərimiz işğal altında olanda, xalqımız soyqırına məruz qalanda, müharibə cinayətləri törədiləndə təşkilat heç vaxt bu barədə yazmırdı. Ümumiyyətlə, son dövrlər hazırlanan hesabatlarda böhtan və saxta fikirləri söyləməkdədirlər. Buna görə də "Freedom House"-u müstəqil qurum kimi qəbul etməməliyik. Onlar hər zaman bizə qarşı qərəzli olublar və olacaqlar, çünki onlara verilən sifariş belədir".

□ **Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"**

Martın 1-də Bakıda, Güllüstan sarayında Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 10-cu və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 2-ci iclasları keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib.

“Məşvərət Şurasının ötən illərdəki toplantıları zamanı biz həmişə enerji təhlükəsizliyi məsələlərini müzakirə etmişik. Azərbaycanın burada mövqeyi hər zaman ardıcıl olub - biz bunu hər bir ölkənin milli təhlükəsizlik məsələsi hesab edirik. Biz şəxələndirmə haqqında danışarkən mövqeyimiz hər zaman dəyişməz olub və bu gündə belədir - şəxələndirmə yalnız marşrutlara deyil, həm də mənbələrə şamil edilməlidir” - deyər Prezident bildirib: “Bu gün Avrasiyadakı geosiyasi vəziyyət məhz bizim gördüyümüz işlərin nə dərəcədə düzgün olduğunu sübut edir. Azərbaycana gəldikdə, Cənub Qaz Dəhlizi tamamilə yeni marşrutdur. Bu gün ona artıq bir çox marşrutlar - interkonnektorlar əlavə edilib. Azərbaycan qazı yeni mənbədir. Yeni biz burada, bu formatda, təşəbbüskarı olduğumuz bu layihədə enerjinin şəxələndirilməsi məsələlərinin tam şəkildə əhatə edildiyini görürük. Burada, Güllüstan sarayında sonuncu - bir il əvvəlki görüşümüzə bu yana bir neçə müddət hadisə baş verib. Bildiyiniz kimi, adətən Məşvərət Şurasının toplantıları zamanı bu qrup görüşmüş işləri və qarşıda duran məsələlərin həlli baxımından görülməli əlavə tədbirləri nəzərdən keçirir. Ən başlıcası isə atılacaq birgə addımları planlaşdırır.

Ötən il baş verən vacib hadisələrdən biri Xəzər dənizinin Azərbaycana məxsus sektorunda, “Abşeron” qaz-kondensat yatağında təbii qazın kommersiya hasilatı oldu. Bu “Şahdəniz”dən sonra ikinci nəhəng qaz ehtiyatlarının kəşfi deməkdir. “Abşeron” qaz-kondensat yatağı bizim gələcək şəxələndirmə layihələrimizin resurs bazasını təşkil edəcək. “Abşeron” layihəsinin ilk fazası artıq təsdiq edilib. Biz orada illik hasilatın 1.5 milyard kubmetr həcmində olmasını gözləyirik. İkinci faza ilə bağlı razılıq əldə edildikdən sonra daha 4-5 milyard kubmetr həcm əlavə ediləcəkdir ki, onun böyük əksəriyyəti beynəlxalq bazarlara nəql olunacaqdır.

Növbəti nailiyyət hesab etdiyim bir hadisə Azərbaycanın daha iki ölkə - Macarıstana və Serbiyaya qaz nəql etməsi oldu. Beləliklə, bizim Avropaya qaz təchizatımızın coğrafiyası genişlənmiş oldu. Bu gün Azərbaycan 8 ölkəyə qaz nəql edir ki, onlardan altısı Avropa ölkəsidir. Ötən il Avropada istifadəyə verilmiş interkonnektor layihələrinin təməlinə, ilk növbədə, Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi dayanır. İkincisi isə onlar bizə Avropada mümkün qədər çox məntəqələri əhatə etməkə bağlı səylərimizi davam etdirməyə imkan verəcəkdir.

Azərbaycan qazına olan mövcud tələbat var, ixtiyarımızda mənbələr var və nəqliy-

“Bu ölkələrin günahı deyil ki, onlarda neft və qaz var” - Prezident

Dövlət başçısı “Azərbaycanda kifayət qədər qaz yoxdur” kimi şayiələrin ölkəmizə qarşı yürüdülmən kampaniyanın bir hissəsi olduğunu açıqladı

yat marşrutlarımız yerindədir. Yeri gəlmişkən, onu da deyim ki, ötən il ərzində türkəyili dostlarımızla fəal kommunikasiya nəticəsində biz Türkiyə vasitəsilə Trans-Balkan boru kəməri sistemindən istifadə etmək razılığına gəldik. Bu işə şəxələndirmə layihəsi daxilində növbəti şəxələndirmə deməkdir. Daha artıq alternativlər və seçimlər ola bilər. Çünki onların hər biri enerjinin şəxələndirilməsi, enerji təhlükəsizliyinin maksimum səmərəliliqlə təmin olunması kimi vahid məqsədə xidmət edir.”

Dövlət başçısı bildirib ki, Azərbaycan etibarlı tərəfdaş olduğunu artıq sübut edib:

“Bizim sözümüz imzamız qədər dəyərlidir. Əminəm ki, qarşıma qoyduğumuz bütün planlar həyata keçiriləcəkdir, çünki təkə keçən ilin göstəriciləri bunun sübutudur. Bizim enerji layihələrimizlə bağlı daha bir məqam ondan ibarətdir ki, dost Birləşmiş Ərəb Əmirliklərini təmsil edən ADNOC şirkəti “Abşeron” layihəsinin səhmdarı oldu. Biz bunu alqışlayırıq, heyətimizə xoş gəlmişiniz. Bu, əlavə maliyyələşmə, təcrübə deməkdir və beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirəcəkdir. Bizimlə birgə çalışmaq arzusunda olan enerji şirkətlərindən çoxsaylı müraciətlər daxil olur. Bu müraciətlər həmin şirkətlərin fəaliyyət göstərəcəklərinə və bizim enerji gündəliyimizə əsasən nəzərdən keçirilir.

Gələcək planlarımıza gəldikdə, əlbəttə, bu gün biz onları geniş müzakirə edəcəyik. Mən onlardan yalnız bir neçəsini səsləndirmək istədim. İlk növbədə, biz gələn ilin ilk rübündən etibarən “Azəri-Çıraq-Günəşli” dərin qaz layihəsi çərçivəsində təbii qazın hasilatını gözləyirik. Bu, çox böyük ehtiyata malik olmaqla

ümidverici strukturdur. Uzun illərdir ki, “Azəri-Çıraq-Günəşli” bizim neft ixracımızın əsas mənbəyidir. Hazırda kəşfiyyatda başlanılması ilə bağlı tərəfdaşlarımızla razılığa gəlmişik və bu əlavə töhfə olacaqdır. İlkin mərhələdə hasilat təqribən yarım milyard kubmetr olacaq, ancaq bir neçə il ərzində bu rəqəm 3-4 dörd dəfə artacaqdır. Bu “Şahdəniz” və “Abşeron” yataqlarından hasil ediləcək həcmrlə yanaşı, yeni mənbə olacaqdır.

Bununla yanaşı, bizim “Ümid” qaz-kondensat yatağına ikinci fazasının işlənilməsi ilə bağlı planlarımız var ki, potensial olaraq oradan da 3-4 il ərzində 2-3 milyard kubmetr qaz əldə etmək olar.

Beləliklə, bütün bu planlar tamamilə realdır, onlar müfəssəl təhlilə, məlumata, informasiyaya və bizim maliyyə resurslarına, habelə investorlarla razılaşmalarımıza əsaslanır. Layihələrin bəziləri investorlarla birlikdə icra olunacaq, bəziləri isə SOCAR-ın özü tərəfindən həyata keçiriləcək. Bütün bunlar onu göstərir ki, potensial var və artmaqdadır. Uzun illərdir ki, ortalıqda yayılan və Avropa istehlakçılarının artmaqda olan ehtiyaclarını ödəmək üçün “Azərbaycanda kifayət qədər qaz yoxdur” kimi bütün şayiələr bir daha onu göstərdi ki, onlar tamamilə əsassızdır və bizim potensialımızın qarşısını almaq, beynəlxalq birliyə və istehlakçılara yanlış mesaj göndərmək üçün Azərbaycanı qarşı yürüdülmən kampaniyanın bir hissəsi idi. Azərbaycan, həmçinin yaşıl enerjiyə keçid prosesində iştirak edir. Bu il Azərbaycanca “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan olunmuşdur. Bizim bərpaulunan enerji layihələrimiz yüksək göstəricilər nümayiş etdirir. Ötən görüşümüz-

cağına malik olan ölkələrin fəaliyyəti onların ətraf mühitin müdafiəsi, yaşıl enerjiyə keçid məsələlərini necə həll etdikləri baxımından qiymətləndirilməlidir. Yalnız bundan sonra, ədalətli təhlildən sonra bu ölkələr barədə mühakimə yürütmək olar. Əks təqdirdə, biz neft və qaz istehsal edən ölkələr və bu resurslara malik olmayan ölkələr arasında sanki ayrı-ayrı xətlər görəcəyik.

Bu məsələ haqqında danışarkən, əlbəttə, burada bu masada dünyanın aparıcı maliyyə institutlarının nümayəndələrinin olduğunu nəzərə alaraq diqqətinizi maliyyələşmə məsələsinə yönəltmək istəyi-

sursları olmadan yaşaya bilərik. Bizim bütün ehtiyatlarımız təsdiq edilib və hər kəs bunu bilir.

Lakin iqlim dəyişikliyi ilə bağlı olan bu global tədbirə ev sahibliyi etmək istəyimizin olması faktı bizim iradəmizi nümayiş etdirir. Bizə buna görə hücum edilməməlidir, biz təqdir edilməliyik. Biz heç bir yanlış iş görməmişik, lakin qərar qəbul olunan kimi bizə qarşı dərhal əlaqələndirilmiş, konsolidasiya olunmuş və çox ədalətsiz hücum edildi.

Əvvəlki illərdə Azərbaycanı qarşı çoxlu hücumlar olmuşdur, biz buna adət etmişik, biz özümüzü müdafiə edə bilərik. Lakin mən sizə, sadəcə, məlumat vermək istəyirəm ki, COP29-un Azərbaycanda təşkil edilməsi qərarı, yekdil qərar beynəlxalq birliyin ölkəmizə hörmətinin əlamətidir və bizim tədbirə ev sahibliyi etmək, bu işə töhfə vermək istəyimiz yaşıl gündəliyimizi nümayiş etdirir.”

Sonra Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Rama və Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı, Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasını həmsədr xanım Kadri Simson çıxış ediblər.

Qeyd edək ki, toplantıda Azərbaycan və Avropa İttifaqı daxil olmaqla, 23 ölkə, 6 beynəlxalq təşkilat, 44 şirkət təmsil olunub. Tədbirdə nazirlər, nazir müavinləri və digər yüksək səviyyəli nümayəndələr iştirak ediblər.

Nəzərə çatdırıq ki, martın 1-də Prezident İlham Əliyev martın 1-də Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 10-cu və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 2-ci iclaslarında iştirak edən Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsonu qəbul edib.

Kadri Simson İlham Əliyevə prezident seçkilisində qələbə, Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etməsi və Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 10-cu yubiley iclası münasibətilə təbriklərini çatdırıb.

Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı Avropanın enerji təchizatında Azərbaycanın rolunu əhəmiyyətini və dayanıqlılığını vurğulayıb.

Söhbət zamanı gələcəkdə enerji növləri ilə yanaşı, bərpaulunan enerji layihələrinin də həyata keçirilməsinin perspektivləri və Azərbaycanda icra olunan layihələrdə Avropa şirkətlərinin investor qismində daha fəal rol oynaması ilə bağlı imkanlar müzakirə olundu. Həm COP29, həm də enerji əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi istiqamətində gələcək addımlar və fəaliyyət planı ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı, ölkəmizin global metan azaldılması təşəbbüsünə qoşulması çox yüksək qiymətləndirilib.

Prezident İlham Əliyev martın 1-də həmçinin nazirlərin 2-ci iclaslarında iştirak edən İtaliya Respublikasının ətraf mühit və enerji təhlükəsizliyi naziri Ciliberto Piketto-Fratinini qəbul edib, habelə Prezidentin Albaniya Respublikasının Baş naziri Edi Rama ilə təkbətək görüşü olub.

dən bəri sizə məlumat vermək istəyirəm ki, bu layihələr arasında keçən ilin oktyabr ayında Azərbaycanı açılışını etdiyimiz ilk böyük Güneş Elektrik Stansiyası yer alır və bu stansiyanın gücü 230 meqavatdır. Bu stansiya bərpaulunan enerji sahəsində aparıcı şirkətlərdən biri “Masdar” tərəfindən inşa olunmuşdur və bu, yalnız başlanğıcdır. İmzalanmış müqavilələrə və anlaşma memorandumlarına əsasən 2030-cu ilədək biz 5 min meqavata qədər, yeni 5 qıqavat güneş və külək enerjisi istehsal etməyi planlaşdırırıq...

Artıq qərara alınıb ki, bu layihə inteqrasiya edilmiş layihə olmaqla Xəzər dənizindəki külək dəyirmanlarından yeni ötürücü xətlərlə Qara dənizin dibi ilə Avropaya gedəcək. Beləliklə, bunlar bizim planlardır. Əlbəttə ki, bərpaulunan enerji mənbələrimiz nə qədər çox olsa, indi elektrik enerjisi istehsalı üçün istifadə etdiyimiz təbii qaza daha çox qənaət etməsi olacaqdır. Bu da Cənub Qaz Dəhlizinə əlavə bir töhfə olacaqdır...”

“Beləliklə, biz indi vacib bir məqama gəlirik. Bu məqamın tərəfdaşlıq və əməkdaşlığın qurulması üçün enerjinin və qazıntı yanacağına bir alət və vasitə olduğunu görürük” - Prezident qeyd edib: “Qazıntı yanacağı məsələsi ilə bağlı sonuncu məqam. Biz indi qazıntı yanacağının bir növ yalnız problem yaradan bir məsələ olması meylini görürük. Biz ədalətli olmalıyıq və eyni zamanda neft və təbii qaz ehtiyatları ilə zəngin olan ölkələrə münasibətdə ədalətli olmalıyıq. Bu ölkələrin günahı deyil ki, onlarda neft və qaz var. Onlar buna görə gü-nahlandırılmamalı və onlara qarşı ayrı-seçkilik olmamalıdır. Hesab edirəm ki, qazıntı yana-

rəm. Cənub Qaz Dəhlizinin genişlənməsinin və təbii qaza aid istənilən digər layihənin maliyyələşməsi elə bir şəkildə aparılmalıdır ki, bizim əsas hədəfimizə mane olmasın. Avropada Azərbaycan qazına böyük tələbat var idi və olmaqda qalır. Bizə bir çox ölkələr müraciət etmişdir, dediyim kimi, artıq altı ölkə bizim təbii qazı alır. Əlavə bir neçə ölkə ilə danışıqlar aparılır. Qaza tələbat var və bizim resurslarımız var, bizim infrastrukturumuz var. Hesab edirəm ki, Avropa maliyyə institutlarından maliyyələşmə, ən azından bu layihənin maliyyələşməsi real yanasmaya əsaslanmalıdır və ümumi hal almış qazıntı yanacağına qarşı meyillərin kölgəsi altına düşməməlidir. Biz hamımız nələrin baş verdiyini bilirik. Azərbaycan, qeyd etdiyimiz kimi, yaşıl enerjiyə keçid prosesinin aktiv fəzasındadır. Lakin eyni zamanda heç kim bu faktı dana bilməz ki, ən azından yaxın gələcəkdə qazıntı yanacağı olmadan dünya inkişaf edə bilməz. Sonuncu məsələ, Azərbaycan COP29-a sahiblik edən ölkə olmaq şərəfi nəşib olmuşdur. Keçən ilin dekabrında qərar qəbul olunan kimi biz dərhal, yalnız bir səbəbdən müxtəlif QHT-lər və media təşkilatlarının hücumuna məruz qaldıq. Çünki bizim neftimiz var və bu, bizim ən böyük nöqsanımız hesab olunmuşdur. Baxmayaraq ki, qeyd etdiyim kimi, bu, qüsurlu deyil, Allahdan bir hədiyyədir. Lakin bizə hücum edərək dedilər ki, necə ola bilər qazıntı yanacağı ilə zəngin olan bir ölkə COP-a ev sahibliyi edə bilər. Gəlin, bu məsələyə başqa bir bucaq altında baxaq. Bəli, bizim kifayət qədər neftimiz, kifayət qədər qazımız var. Biz növbəti 100 il ərzində bərpaulunan enerji re-

“Təbii ki, insanlıq ölçüləri bütün hallarda bərabərdir, lakin beynəlxalq hüquq nöqtəyi-nəzərindən Qarabağ Azərbaycanın ərazisində yerləşir və heç bir halda Rusiyanın başqa bir ölkənin suveren ərazisində açdığı təcavüzkar müharibə ilə müqayisə oluna bilməz”.

Bunu Almaniyanın Ermənistan'daki səfirliyində keçirilən mətbuat konfransında Almaniya Bundestağının Hüquq Məsələləri Komissiyasının sədri Elizabet Vinkelmeyer-Bekker deyib.

Yerli jurnalistlər alman deputata Almaniyanın Qarabağ erməniləri ilə bağlı Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə müraciət etmək təşəbbüsü ilə çıxış edib-etməyəcəyi barədə tənqidatçı sual ünvanlayıblar. “Bu, xarici siyasət sualıdır və mənə onlara cavab vermək səlahiyyətim yoxdur. Ukraynalılara gəlincə, onlar Almaniyada qaçqın kimidirlər, Ukrayna bizim qonşumuzdur və birbaşa yardım göstərmək üçün daha geniş imkanlar var”, - deyərək Vinkelmeyer-Bekker söyləyib.

Almaniyadan Bakıya Qarabağ jesti- situativ reverans, yoxsa...

Berlin platforması Brüssel və Vaşinqton formatlarının uğursuz taleyini yaşayacaq?

Ermənistan XİN rəhbərləri arasında görüş olub. Almaniyanın sülh prosesinə real töhfə şansı nə dərəcədə realdır, yoxsa onu da ABŞ-ın, Fransanın aqibəti gözləyir?

Milli Məclisin deputatı Elşən Musayev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Vinkelmeyerin mətbuat konfransında

“pambıqla baş kəsməklə” məşğuldur və xarici siyasətlərində də yalnız özələrinə sərf edən, öz maraqlarını təmin edən istiqaməti prioritet kimi qəbul edirlər.

Ona görə də bir daha təkrar etmək istəyirəm ki, ən azından indiki situasiyada Almaniyani digərlərindən

ümüd yaradır ki, sülh prosesi hərəkətə gəlsin. Lakin Almaniyanın sülh təşəbbüslərinə mane olan müəyyən amillər var.

Əvvəla, Şoltsun təmsilində federal hökumət Bakı-İrəvan sülhünə çalışdığı halda, Almaniyanın AŞ PA və Avropa parlamentindəki deputatları Azər-

Azərbaycanla Albaniya arasında viza tələbi ləğv edildi

Azərbaycanla Albaniya arasında qarşılıqlı viza tələbi aradan qaldırılıb. Musavat.com xəbər verir ki, bununla əlaqədar martın 1-də Bakıda “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Albaniya Respublikası Nazirlər Şurası arasında ümumvətəndaş pasportlara malik şəxslər üçün viza tələbinin qarşılıqlı aradan qaldırılması haqqında” Saziş imzalanıb.

Sənədi Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Fərid Rəzayev və Albaniyanın xarici işlər nazirinin müavini Bəsart Kadiya imzalayıblar.

Bəs bunu rəsmi Berlinin Azərbaycana münasibətdə davamlı və pozitiv mövqə dəyişikliyi saymaq olarmı? Bu nədir - situativ reverans, yoxsa?..

Prezident İlham Əliyev fevralın 28-də Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədri Mixael Harmsin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən deyib ki, Almaniya Fransadan fərqli olaraq sülh prosesində neytrallıq nümayiş etdirir. O, kansler Şoltsun təşəbbüsü ilə bu yaxınlarda Münxendə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla keçirilən görüşün sülh prosesinə dinamizm gətirilməsi baxımından önəmini vurğulayıb.

“Almaniya qonşuluğunda yerləşən necə dəyərlər, alovun üstünə benzin tökmək və Ermənistanı öldürücü silahlarla təciz edən Fransadan fərqli olaraq sülh prosesində neytrallıq nümayiş etdirir”, - Azərbaycan rəhbəri vurğulayıb.

Qeyd edək ki, fevralın son günlərində Berlində uzun fasilədən sonra Azərbaycan və

söylədiyi fikirlərini, onun müəyyən mənada neytrallıq nümayiş etdirməsini və tənqidatçı suallardan yayınmasını müsbət məqam kimi qiymətləndirə bilərik: “Eyni zamanda rəsmi Berlinin ümumilikdə son zamanlar sərgiləmiş olduğu mövqeyi də təqdirəlayiq hal hesab etmək olar. Sadəcə, məsələ burasındadır, Şvabe kimi ədalətsiz təmsilçilər, Bundestaqda Azərbaycan əleyhinə fikir söyləyən bir sıra deputatlar da almandır və arzu edərdik ki, Almaniya dövlətinin hazırda nəzərəcarpan pozitiv addımları onların da düzgün və adekvat fəaliyyət göstərməsinə, ədalətli qənaət hasil etməsinə öz təsirini göstərsin.

Təbii, hazırkı situasiyada Almaniyani Amerika və Fransa ilə tay tutmaq, eyniləşdirmək olmaz. Hətta onların indiki mövqeyi reverans xarakterlidirsə belə... Çünki ələlxüsus da Fransanın hazırda elədiyi riyakarlıqları kimsə eləmir, Fransanın Qarabağ mövzusunda absurd və ədalətsiz mövqeyini kimsə sərgiləmir. Amerika isə necə dəyərlər,

fərqləndirmək lazımdır. Eyni zamanda o arzuya köklənərkən ki, bu fərqlilik yaxşı anlamda bundan sonra da davam edəcək və Almaniyaya bölgədəki hadisələrə münasibətdə öz ədalətli mövqeyi ilə seçiləcək”.

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev isə bildirdi ki, Almaniyaya hakimiyyətində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenlik naminə apardığı mübarizənin mahiyyətinin obyektiv başa düşülməsi yaxşı haldır. Almaniyanın Bakı-İrəvan sülh danışıqlarını irəli aparmaq təşəbbüsləri də yaxşıdır. Sülh prosesi bu anadək dalana girib: “Moskva formatında danışıqları Ermənistan istəmir, Avropa Birliyi və Fransa qərəzli mövqeyi Brüssel formatını gözəndirib, Şarl Mişel yol üstündə olduğu üçün əvvəlki üreklə çalışmır, ABŞ diplomatiyası isə erməni lobbisinin təsirinə uyduğu üçün Azərbaycanın etimadını itirib. Yaranmış bu boşluqda Almaniyanın fəallaşması lap yerinə düşür. Şoltsun söylədi

baycana qarşı düşmənçilik işi aparılır. Almaniyanın Avropa qurumlarındakı deputatları Ermənistanı müharibəyə təhrik edənlərə dəstək verirlər. Sülh prosesinə Almaniyadan ikili yanaşma görürük. Almaniya hakimiyyəti daxilində Qafqaz məsələsinə ziddiyyətli mövqələr var. Bu vəziyyət Almaniyanın sülh prosesini sonadək sabit yürüdə biləcəyini qətiyyətlə söyləməyə mane olur. Ancaq indiki halda deməli ki, heç qətişən Almaniya özünün sülh təşəbbüslərində səmimidir. ABŞ, Fransa 30 il ərzində Almaniyani Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesinə buraxmadılar, özləri də yantmadılar və sonda Qafqazda hörmətlərini itirdilər.

Bu mənada Almaniya indiki şansa fürsət kimi baxır. Almaniya 30 il Qarabağ məsələsində pozucu rol oynamış ABŞ və Fransaya nümunə göstərmək istəyir”.

Politoloq Yusif Bağırzadə isə bildirdi ki, Azərbaycan öz müstəqilliyini əldə etdikdən sonra davamlı olaraq Almaniya ilə münasibət-

lərin yaxşılaşdırılmasına səy göstərib: “İki ölkə arasında bir çox iqtisadi, siyasi, mədəni tədbirlərin birgə keçirilməsinə dair yaxşı nümunələr mövcuddur. Bu da təbii, çünki Almaniya Avropanın aparıcı, iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş dövlətlərindən biridir və Azərbaycanın bu dövlətlə əlaqələrin genişləndirilməsinə böyük önəm verməsi təsadüfi deyil. Düzdür, son aylarda xüsusən də antiterror tədbirləri uğurla həyata keçirildikdən sonra Avropa ölkələrində anti-Azərbaycan təbliğatı Almaniyadan da yarı keçmədi. Bu prosesdə Almaniyanın siyasi dairələri də bu və ya digər şəkildə iştirak etdilər. Ancaq son günlərdə Almaniyanın hakim dairələrinin reallıqları dərk edərək, Azərbaycana qarşı münasibətdə dönüş etdikləri də ortadadır.

Görünən odur ki, Almaniya öz səhvlərinə müəyyən qədər düzəliş edib və münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına səy göstərib. Elə iki gün əvvəl Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevlə Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədri Mixael Harmsin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş də bunun bariz sübutudur. Həmin görüş bir sıra mühüm məsələlərə yadda qaldı.

Prezident görüşdə Fransa, ABŞ və Rusiyanın 30 illik fəaliyyətsizliyi haqqında da danışdı və bir daha bəyan etdi ki, 30 il ərzində həmsədrlər edə

lətin bərpa olunması üçün heç bir addım atmadılar. Rusiyanın yeni reallıqları qəbul etdiyini amma ABŞ və Fransanın hələ də səhv mövqedə olduqlarını deyən dövlət başçısı konkret və ünvanlı şəkildə ABŞ və Fransanı səhv mövqedən geri çəkilməyə çağırırdı. Prezident bəyan etdi ki, əks təqdirdə, vəziyyət onların böyük önəm verməsi təsadüfi deyil. Düzdür, son aylarda xüsusən də antiterror tədbirləri uğurla həyata keçirildikdən sonra Avropa ölkələrində anti-Azərbaycan təbliğatı Almaniyadan da yarı keçmədi. Bu prosesdə Almaniyanın siyasi dairələri də bu və ya digər şəkildə iştirak etdilər. Ancaq son günlərdə Almaniyanın hakim dairələrinin reallıqları dərk edərək, Azərbaycana qarşı münasibətdə dönüş etdikləri də ortadadır.

Görünən odur ki, Almaniya öz səhvlərinə müəyyən qədər düzəliş edib və münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına səy göstərib. Elə iki gün əvvəl Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevlə Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədri Mixael Harmsin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş də bunun bariz sübutudur. Həmin görüş bir sıra mühüm məsələlərə yadda qaldı.

Prezident görüşdə Fransa, ABŞ və Rusiyanın 30 illik fəaliyyətsizliyi haqqında da danışdı və bir daha bəyan etdi ki, 30 il ərzində həmsədrlər edə

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Martın 1-də Türkiyənin Antalya vilayətində III Diplomatiya Forumu işə başlayıb. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın himayəsində, Türkiyənin Xarici İşlər Nazirliyinin ev sahibliyi ilə bu il üçüncüsü dəfə keçirilən forumda dünyanın 110 ölkəsindən təxminən 4 600 nümayəndə iştirak edir. Tədbirin əsas məqsədi yaşadığımız təlatümlü dövrdən sülh yolu ilə çıxış axtarışında ümumi düşüncə zəmini yaratmaq, eləcə də davam edən müharibələr, terrorizm, qeyri-qanuni miqrasiya, ksenofobiya və antiislamizm, süni intellektin gətirdiyi gözlənilməz risklər, iqlim dəyişikliyi, təbii fəlakətlər, pandemiyalar, genişlənən sosial-iqtisadi dalğalanma kimi bir çox mövzularda birgə çıxış yolları axtarmaqdır. Forum martın 3-də yekunlaşacaq.

Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) baş katibi Kubançbek Omuraliyevin moderatorluğu ilə təşkil olunacaq "Türk dünyasında təşkilatlanma: XXI əsrdə TDT" mövzulu paneldə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov iştirak edir.

Ölkəmizin təmsil olunduğu daha bir "Dəyişən təhlükəsizlik təhdidlərini anlamaq üçün yeni xarici siyasət yanaşmaları" mövzulu paneldə isə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev iştirak edib.

Tədbirə qatılacaq xarici diplomatlar arasında Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov da var.

Həmçinin Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da tədbirə qatılacağını bəyan edib. Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan məlumat verib ki, Mirzoyanın müzakirələrdə və ikitərəfli görüşlərdə iştirakı planlaşdırılır. Mirzoyanın iştirak edəcəyi panel iclasda isə "Beynəlxalq ticarət, ünsiyyət və qarşılıqlı asılılıq" mövzusu müzakirə olunaçaq. Belə forumların global və regional önəmi nəzərə alsaq, Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin normallaşmasına

hansısa pozitiv təsir mümkündürmü? Xatırladaq ki, iki ölkə arasında əlaqələrin normallaşması üzrə xüsusi nümayəndələr - Serdar Kılıç və Rubin Rubinyan arasında az qala bir ildir görüş keçirilmir. Mirzoyanın Antalya səfəri "daşı" yerindən tərpədənəcəkmi? Sərhədlərin açılması tez-ləşə bilərmi?

Lakin bu mövzuda rəsmi Ankaranın konkret tələbləri var: Ermənistan Azərbaycanla sülh sənədi imzalasın, sərhədlər dəqiqləşsin, xüsusən də Zəngəzur koridoru açılınsın, ondan sonra quru sərhədlərin açılması reallaşsın. Bununla yanaşı, Ermənistanın növbəti dəfə Antalya forumunda iştirakı o deməkdir ki, Türkiyə normallaşma prosesində maraqlıdır. Amma Fransanın çətinliyinə keçən İrəvanda hakimiyyətin Ankaraya yaxınlaşma cəhdləri Parisdə tormozlanırlar. Çünki Makron Fransası Türkiyəni az qala düşmən görür. Hətta fevralın 29-da Türkiyə prezidenti Aydın Şəhərində keçirdiyi mitinqdə deyib ki, Fransa terrora dəstək verən əsas ölkədir. O bildirib ki, Fransa şirkəti olan "La Farge" Suriyada terrorçular üçün mağaralar hazırlayıb: "Amma bu, işə yaramadı. Biz Suriyanın şimalında "La Farge"-nin bütün mağaralarını dağıtdıq".

Mirzoyanın Antalya səfəri - Ermənistanla daha bir şans...

Ermənistanın baş diplomatının da tədbirdə iştirakı Ankara-İrəvan əlaqələrinə necə təsir edəcək?

Professor Qabil Hüseyinlinin "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, bu cür səfərlərin böyük əhəmiyyəti var. Onun fikrincə, Türkiyə Ermənistanla quru sərhədlərin açılmasını və diplomatik əlaqələrin qurulmasını çox istəyir: "Amma Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamasını da unutmur. Sülh sənədinin bağlanmasına Qərbdən daha çox Ankara yardım edir. Bir sözlə, bölgənin sülhə qovuşması həmişəkindən indi daha zəruri görünür".

VHP Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədlinin qəzetimizə bildirdiyinə görə, Türkiyə-Ermənistan normalaşma prosesi Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin tənzimlənməsi ilə sinxronluq təşkil edir: "Bakı-İrəvan xəttində əldə edilən razılaşmaların icrasından asılı olaraq, Ankara-İrəvan əlaqələrində istiləşmə müşahidə oluna bilər. Ermənistan yaxşı bilir ki, Türkiyəsiz Avropaya keçid mümkün deyil. Onu da başa düşür ki, quru sərhədlərin açılması ilə ticarət

dövriyyəsi arta bilər. Ümumiyyətlə, Ermənistanın Qərbə inteqrasiyası Türkiyədən asılıdır. Ancaq bunun üçün Müstəqillik aktına, gərbə dəyişiklik olmalıdır. Çünki Ermənistanın gerbində Ağrı dağı iddiası, Türkiyənin 6 şəhərinə qarşı iddia yer alır, Müstəqillik bəyannaməsində qondarma soyqırımı ilə bağlı tələblər var. Bunlara düzəliş etmək lazımdır ki, Türkiyə ilə normalaşma prosesi sürətlənsin. Hazırda İrəvanın siyasəti Qərbdən tam asılı vəziyyətə gətirilib. O halda, Ankaraya ya-

xınlaşma səmərə verməyəcək. Xüsusən də Avropa Birliyi və orada dominant olan Fransa bu irəliləyişi istəmir". **S.Əsədli xatırladı ki, baş nazir Paşinyan və spiker Simonyan dəfələrlə qonşulara qarşı iddialardan əl çəkmədən, gərbə, konstitusiyaya dəyişikliklərdən danışılar:** "Eyni zamanda Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır. Bu yol Türkiyə ilə Azərbaycanı yaxınlaşdıracaq. Ermənistanın da dəhlizin açılmasından böyük iqtisadi dividendləri olacaq. Sadəcə, bu məsələdə də Fransa və İran engel rolunu oynayır. Yola rusların nəzarət etməməsi üçün prosesi pozurlar. Halbuki Azərbaycan və Türkiyənin təklif etdiyi altılıq platforması var, bu da region ölkələrinin əməkdaşlığı üçün fürsətdir. Ancaq Ermənistan bu mövzuda təsir altına düşüb. O baxımdan Mirzoyanın səfəri yeni bir detal olsa da, münasibətlərin tam normalaşması üçün dediyimiz öhdəliklər yerinə yetirilməlidir".

Emil SALAMOĞLU
"Yeni Müsavat"

Fransa bizə bu pisliyi də etsə... - Bakıdan son xəbərdarlıq

Paris kövrək sabitliyi pozmaq üçün Ermənistanı silahlandırır və savaşa hazırlayır - İrəvan intihara sürükləndiyinin fərqindədirmi?

Fransa bölgəmizdə kövrək sabitliyi pozmaq üçün Ermənistanı müdafiə adı altında hücum xarakterli silahlarla təchiz etməyə davam edir. Ötən həftə bu ölkənin KTMT-dən çıxma ehtimalına açıqca eyham vuran baş nazir Nikol Paşinyanın son bəyanatları isə şübhəsiz, İrəvanın həm də daha çox Qərb silahları almağa və onun siyasi və başqa dəstəyinə sığınmağa hesablanıb. Sözsüz ki, baş verənlər Azərbaycanı narahat etməyə bilməz.

Ən əvvəl də o səbəbə ki, Ermənistan revanşist planlarından əl çəkməyib və sülh müqaviləsini sabotaj etməkdədir. "Bütün bu məsələlərə ciddi yanaşmaq lazımdır. Üstəlik, Fransa İkinci Qarabağ müharibəsinin (Azərbaycanın - red.) təcrübəsini, o sırada Qərb (İsraillə və s. - red.) komplekslərinin cəlb olunduğu xüsusi hərbi əməliyyat təcrübəsini diqqətlə öyrənib" - hərbi analitik İqor Korotçenko son vəziyyəti şərh edərkən belə söyləyib. Onun qənaətinə, Ermənistan məhz bu realıq nəzərə alınaraq, müharibəyə hazırlanacaq və veriləcək hava hücumundan müdafiə sistemləri konkret müharibənin ehtiyaclarına uyğunlaşdırılacaq: "Ancaq bu, müharibə dövrü üçündür. Sülh dövründə hava əsaslı pilotsuz uçuş təyyarələr tipli sistemlər və s. olacaq. Bu baxımdan aydındır ki, Fransanın peyk qruplaşması Ermənistanla Azərbaycan Si-

lahlı Qüvvələrinin dislokasiyası barədə ətraflı məlumat verəcək. Məsələyə ciddi yanaşmaq lazımdır, çünki Fransa yüksək inkişaf etmiş texnologiyalı ölkədir. **İrəvanın aldığı bahalı silahların pulunu kimin ödəyəcəyinə gəlincə, Korotçenko deyib:** "Yəqin ki, bu, qismən kredit sxemləri olacaq, pulun bir hissəsi Ermənistan büdcəsindən ödəniləcək və ola bilsin ki, sponsorlar tapılacaq. Mümkündür ki, Ermənistanın yeni silahlanması üçün sponsorlar fondu da formalaşdırılsın. Əgər ABŞ və digər NATO ölkələri bu prosesə qoşulsalar, o zaman Ermənistan hərbi potensialını əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirəcək bir sıra silahlar ala bilər". Cənubi Qafqazda yeni müharibəni nəzəri cəhətdən istisna etməyən analitik hesab edir ki, bunun qarşısını almağa çalışmaq lazımdır.

Əlbəttə, Azərbaycan dövləti də yerində saymır və kapi-

tulyant ölkədəki prosesləri, xüsusən də Fransa başda olmaqla, xarici havadarların hərəkətlərini diqqətlə izləyir. Unutmasınlar ki, əgər bizə binoklla baxırlarsa, biz də onlara baxırıq. Və təkəcə binoklla yox.

"Onların bəzilərini indi də səhv edir. Mən ABŞ və Fransanı nəzərdə tuturam. Düşünürəm ki, Rusiya indi nəyin baş verdiyini yaxşı anlayır və yeni realıqları qəbul edir. ABŞ və Fransa da eyni cür hərəkət etməlidir. Əks təqdirdə, vəziyyət onların planlaşdırdığı kimi olmayacaq. Bu ölkələr Cənubi Qafqazda buranın

apanıcı ölkəsi, iqtisadiyyatı, ordusu, geniş beynəlxalq əlaqələri olan Azərbaycanla işləməlidir". Bu xəbərdarlığı İlham Əliyev fevralın 28-də Alman İqtisadiyyatının Şərq Komitəsinin sədri Mixael Harmsin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən edib. Prezident onu da bildirib ki, Azərbaycanın Ermənistanla hücum etmək planı yoxdur. Yəni bu qəbil iddialar tam uydurmadır. Bəs Ermənistan özünün faktiki intihara sürükləndiyinin fərqindədirmi, yoxsa 30 illik işğal dövründəki kimi, yenə eyni dövrə qayıdıb?

Politoloq Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, müəyyən xarici media resurslarında "Ermənistanla təhdid olan Azərbaycan" haqda təbliğat, anti-Azərbaycan isterikası genişləndirilir: "Təbliğat məşini tam sürətilə hərəkətə keçib. Məqsəd isə ictimai rəyi planlaşdırıqları təxribata (müharibəyə) hazırlamaqdır. Onlar öz çirkin məqsədinə don geyindirməyə çalışaraq Azərbaycanı Ermənistanla qarşı müharibəyə hazırlamaqda ittiham edir. Bu dəfə Fransa Qərbin "qanlı ssenarisini"ni reallaşdırmağa imza atıb. Müharibə üçün Ermənistanda və xaricdəki bütün revanşist qüvvələrin səylərini birləşdirmək tələb olunur. Fransa daşnaklar və revanşist qüvvələrlə Paşinyanı "banşdırmağa" çalışır".

Siyasi şərhçi hesab edir ki, müharibəyə hazırlıq istiqamətində əsas addım Ermənistanın silahlandırılmasıdır.

Z.Məmmədovun bildirdiyinə görə, Fransa və Ermənistan dövlət təhlükəsizlik nazirləri arasında gizli anlaşma olub: "Bu anlaşmaya görə, Ermənistan Fransaya, Fransa isə Ermənistanla informasiya mübadiləsi aparacaq. Fransa kosmik sahədə inkişafından istifadə edərək kosmosdan Azərbaycan hərbiçilərinin, hərbi texnikamızın istiqamətləri, mövqeləri ilə bağlı Ermənistandakı həmkarlarını məlumatlandırır bilər".

Analitik Elxan Şahinoğluna görə, Parisdə Nikol Paşinyanın beynini əməllə

doldurublar: "Əgər Nikol ötən il "Azərbaycanla sülh sazişi imzalamağa yaxın" deyirdisə, indi Azərbaycanın Ermənistan ərazilərini işğalı və müharibə təhlükəsindən danışır. Bunun qarşılığında da Fransa rəsmiləri "Ermənistanı Azərbaycandan qoruyacağıq" kimi açıqlamalar verirlər. Əvvəlcə Paşinyanı Parisə çağırdılar, o, geri dönməyə məcal tapmamış Fransanın müdafiə naziri İrəvana getdi və Ermənistanı yeni hərbi texnika ilə təchiz edəcəklərini vurğuladı. Bunun ardınca, Nikol Paşinyanın Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında fəaliyyətini donduracağı barədə açıqlaması da Parisin planının tərkib hissəsidir".

Ekspertin fikrincə, yaqın Parisdə Paşinyana söz veriblər ki, Ermənistan KTMT-ni tərk edə bilsə və Rusiya hərbi bazasından qurtulsa, Fransa hərbi kontingenti Ermənistanda yerləşdiriləcək, bu, Ermənistanın təhlükəsizlik təminatı olacaq: "Növbəti gediş Kremlidir. Rusiya Paşinyanla Makronun birgə planlaşdırdıqları imic zərbəsinə tuş gəlməmək üçün Ermənistanda qarışıqlıq yaratmaqdan tutmuş Nikol Paşinyana qarşı sui-qəsd təşkil etməyə qədər vasitələri nəzərdən keçirəcək. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bu alınmadı, Kreml növbəti cəhdə baş vuracaq".

Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Müsavat"

Ermenistan Azərbaycanla qarşı yenə kəmfürsətlik etdi. Fevralın 28-də sərhədi azıb Ermənistan tərəfə keçmiş əsgərimiz Pənahov Ruslan Eldəniz oğlu haqda bu ölkənin İstintaq Komitəsində dərhal cinayət işi açıldı. Özü də birdən-birə 5 absurd və ağır maddə üzrə.

Həmin maddələrə görə, sanki sərhədi azıb keçən 19 yaşlı bir sırayı Azərbaycan əsgəri deyil, üstündəki qanunsuz silah-sursat arsenalı ilə erməniləri soyqırımına məruz qoymaq, qırıb-çatmaq istəyən bir diversant, faşist və terrorçudur.

Bu növbəti, heyrətamiz həyasızlıq həm də Almaniya-da böyük fasilədən sonra sülh danışıqlarının yeni raundunun başladığı günə təsadüf etdi. Halbuki analoji hallarda Bakı dəfələrlə və dərhal erməni hərbcilərini geri qaytarıb.

Gözələnən idi. Tarixi düşmənimizdən fərqli, insani davranış gözləmək sadəlövhlik olardı. Yəqin ki, erməni tərəfi bu dəfə də hərbcimizə qarşı qondarma məhkəmə qurub "iş" kəsəcək.

Bəs hərbcimizlə bağlı Azərbaycan Beynəlxalq Məhkəməyə müraciət edəcəkmi? Bu müraciətlərin xeyri olacaqmı? Nəhayət, əsgərimizin geri qayıdışını sürətləndirmək üçün sərhəddə bir necə erməni hərbcisinin ələ keçirilməsi variantı mümkünmü?

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Münxen görüşü ərəfəsində Azərbaycanın bir əsgəri ermənilər tərəfindən ələ keçirilib: "Biz dəfələrlə gördük ki, müharibədən sonrakı dövrlərdə ermənilərdən Azərbaycan tərəfə azıb keçmişlər oldu, dövlətimiz onları qısa zamanda geri qaytardı. Hətta bir çobanı həmin gün geri qaytardı. Onun əlinə silah verib, terrorçu kimi təqdim etmək də mümkün idi. Amma Azərbaycan humanizm göstərərək belə addımlar atmadı. Həm də vəziyyəti qəlizləşdirmək də istəmədi. Amma erməni tərəfi heç vaxt belə olmayıb, olacağını da düşünmürəm. Onlar yaxın günlərdə sərhəddə baş verənlərin də qisasını aldılar. Amma orada da günahkar ermənilər idi. Azərbaycan sərhədcisini snayperlə vurmuşdular, Azərbaycan tərəfi sabahı gün əməliyyat keçirmişdi. Bəlkə elə bunun da qisasını alırlar. Biz bundan əvvəlki dövrdə də nəyin şahidi olduq. Naxçıvan istiqamətindən keçənlər var idi. Onlara çox ciddi işğəncələrini verirdiyi, guya əhali tərəfindən tapılıb döyüldüyü kadrı da biz gördük. İnsani davranış burada yoxdur. Azərbaycan tərəfi ola bilsin ki, prosedur qaydasına görə məhkəməyə müraciət edə bilər. Amma buradan hansısa bir nəticənin çıxacağını gözləmirəm. Çünki bu günə kimi bu cür məhkəmələrdə hər hansı nəticə əldə edilməyib".

Ekspert daha çox verilən suala da cavab verib: "Bir fikir də ortaya atılır ki, Azərbaycan tərəfi də onlardan əsgər götürsün və əsgəri dəyişsinlər. Bu hamının ağına gəlir. Burada qeyri-adi heç nə yoxdur. Azərbaycan tərəfi bu addımı atacaqsa, ermənilər hər tərəfi kamera ilə təchiz ediblər. Bunun-

Müsavat"a bunları deyib: "Əsgər hələ heç tam müəyyənəlməmiş şərti sərhəd hesab edilən ərazidə dumanda azıb, ermənilər isə onu tutublar və əsgərin yol vermədiyi cinayətləri onun üzərinə yükləyirlər. Bu, bir daha göstərir ki, ermənilər cılız, düşmənçilik hissi ilə alışıb yanan bədbəxt

qəder yazıq durumdadırlar, əllərinə düşən xırda bir fürsətdən belə iyrenc üsullarla istifadə etməyə çalışırlar. Amma istər əsgərimizin ailə üzvləri, istər cəmiyyətimiz şübhə etməsin ki, əsgərimizin taleyi bundan əvvəl azad edilən əsgərlərimizin taleyi kimi olacaq - azad ediləcək. Məsələn Prez-

Ermənistan əsgərimizi tezliklə qaytarmasa... - Azərbaycanın atacağı radikal addım

Ekspertlər hesab edir ki, prosedur qaydasına görə məhkəməyə müraciət edilə bilər, amma...

la bilinəcək ki, məqsəd budur və bu, vəziyyəti daha da gərginləşdirəcək. Azərbaycana gərginlik lazımdır, bunu istəyirmi? Fikrimcə, istəmir. Misal üçün, son günlər Müdafiə Nazirliyinin rəsmi açıqlamalarına baxsaq, atəşkəs pozulur, amma Azərbaycan tərəfi cavab tədbirləri görmür. Azərbaycan tərəfi, sadəcə, hansısa gərginliyin olmasında maraqlı görünür. Ola bilsin ki, onlar Azərbaycana təklif edəcəklər ki, Azərbaycanda olan erməni əsiri ilə əsgərimiz dəyişdirilsin. Bu, mümkün variantlardan biridir. Azərbaycan tərəfi də bu məsələdə diqqətli olmalıdır. Hətta 18 yaşlı gəncləri sərhəddə saxlamaqdansa, müddətdən artıq hərbi xidmət keçənləri təhlükəli və problemli ərazilərdə saxlamaq lazımdır. Müəyyən bəzi istiqamətlər var ki, orada əsgərləri yox, postlara müddətdən artıq hərbi xidmət keçənləri çıxarmaq lazımdır. Eyni zamanda nizamnamələrə daha çox diqqət etmək lazımdır ki, bu tip hallar yaşanmasın. Çünki belə bir hal baş verəndə ermənilər fürsətdən istifadə edirlər".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni

toplumdur. Belə dövlətlə, belə toplumla necə normal qonşuluq münasibətləri qurmaq mümkündür?! Ermənistanın hətta havadarları da Azərbaycanlı əsgərə həmin maddələrlə cinayət işi açılmasına ən azından daxillərində "absurdur" rəyini verəcəklər və görəcəklər ki, Ermənistanın siyasi hakimiyyəti, hüquq-mühafizə orqanları nə qədər cılız durumdadır. Sanki onların əllərinə ov düşüb və dərhal ovu parçalamağa hazırırlar. İnənirəm ki, əsgərimiz Ruslan Pənahov vətənə qaytarılacaq. Prezidentimiz bilir nəyi, necə etmək lazımdır. Lazım olsa, Ermənistan terrorçu dəstələrinin bızda saxlanan üzvləri var, onlarla dəyişmək istiqamətində təkliflər mümkündür. Hansı məqsədəuyğun olsa, dəyişdirilmə həyata keçiriləcək. Ermənistan Ruslan Pənahovu dərhal elə sərhəddə getirib Azərbaycana təhvil versəydi, bu, həm iki dövlət arasında münasibətlərdə müsbət bir addım olardı, həm də Ermənistanın özünün imicinə müsbət ştrix gətirərdi. Ancaq belə görünür ki, Ermənistanı Azərbaycanla normal münasibətlərdə olmaq, öz imici maraqlandırır. Özləri də bilir ki, nə

dəntimizin nəzarətindədir".

Qeyd edək ki, fevralın 28-i səhər saatlarında Azərbaycan Ordusunun əsgəri Pənahov Ruslan Eldəniz oğlu Laçın rayonu ərazisindəki xidməti mövqelər arasında hərəkət edərkən əlverişsiz hava şəraitində istiqaməti itirərək azıb. Ermənistan tərəfi açıqlama yayaraq, əsassız, həqiqətə uyğun olmayan ittihamlarla yəni öz əsl simasını göstərməkdədir. Təəssüf ki, "insan haqlarından" dem vuran beynəlxalq təşkilatlar, özlərini insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəçisi kimi qələmə verməkdən yorulmayan dövlət və hökumət başçıların Azərbaycanla qarşı İrəvanın bu təxribatlarına bundan əvvəl səssiz olduqları kimi, indi də ağızlarına su alacaqları istisna edilmir.

XİN başçıların Almaniyada sülh istiqamətində önəmli görüşlərinin baş tutduğu bir vaxtda Ermənistanın bu addımı rəsmi Bakı ilə İrəvan arasındakı sülh danışıqlarına kölgə salmaq, münasibətlərin tənzimlənməsinə mane olmaq, diplomatik əlaqələri gərginləşdirməkdən başqa bir şey deyil.

✎ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

Separatçı-canilərin məhkəməsi Novruzdan sonra başlayır? - açıqlama

Çingiz Qənizadə: "Qərbdən xahişlər, təkliflər və təzyiqlər var ki..."

Azərbaycan xalqı Qarabağda uzun illər dövlətimizə meydan oxumuş separatçı-xunta rejiminin əsas fiqurlarının layiqli cəzalarına çatdırılmasını səbirsizliklə gözləyir. Ancaq onların xaricdəki havadarları da sakit oturtmayıb. Heç şübhəsiz, bu cinayətkarların heç olmasa, bir neçəsinin buraxılması üçün Bakıya müxtəlif kanallarla təzyiqlər edilir və ediləcək.

Bəs məhkəmə nə vaxt başlayacaq? Novruzdan sonrakı? Bakı beynəlxalq şərait baxımından ən uğurlu zamanı gözləyir? Adətən belə cinayət işlərində istintaq nə qədər çəkir? Xarici səfirliklərin prosesi izləməsinə izn veriləcəkmi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə dedi ki, separatçı rejimin əsas fiqurlarının böyük bir hissəsi həbs olunub və Bakıda istintaq altındadırlar: "Bu personajlar uzun illər separatçı rejimə başçılıq etməklə Azərbaycan dövlətinə, vətəndaşlarına qarşı cinayətlər törədiblər. Həmin cinayətlərə görə məhkəmə qarşısına çıxarılab cəzalarını alacaqlar. Hazırda istintaq gedir və nə vaxt yekunlaşacağını indidən söyləmək çətindir. Bu adamların rəhbərlik etdikləri xunta rejimi 1991-ci ildən başlamaqla Azərbaycan torpaqlarını işğal edib. Silahlı ermənilər bu dövrdə Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı kütləvi qırğınlar törədiblər. Vətəndaşlarımızın evləri, tarixi abidələr, sosial təyinatlı obyektlər talan olunub, ardından dağıdılıb. Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi işğal olunub, 1 milyona yaxın azərbaycanlı yaşadığı əraziləri tərk etmək məcburiyyətində qalıb. 30 il ərzində Azərbaycanın sərvətlərini qanunsuz olaraq istismar ediblər, talan etməklə Ermənistanı daşıyıb satıblar. İndi isə törətdikləri cinayətlərə görə cavab verməlidirlər".

Çingiz Qənizadə deyib ki, həbsdə olan erməni separatçı rejimin başçılarından cinayətləri çoxşaxəli olduğu üçün bir maddə ilə tövsiyə oluna bilməz: "Ona görə də onlara qarşı Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcələsinin bir neçə maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Çoxşaxəli cinayətlərin araşdırılması üçün təbii ki, istintaq müddətinin uzadılması zərurəti yaranır və buna görə də istintaq müddəti uzanacaq. Ehtimal edirəm ki, proses yay aylarına qədər uzanacaq".

Ç. Qənizadə bildirib ki, separatçı rejimin bəzi üzvlərinin azad edilməsi üçün Qərbdən xahişlər, təkliflər və təzyiqlər var: "Hesab edirəm ki, bu hərəkətlər erməni lobbisinin təsiri altında həbsdəki şəxslərin pulları hesabına baş verir. Onların obyektlərini, bizneslərini ələ keçirmək üçün azadlığa çıxarılmalarına nail olmağa çalışırlar. Yeni separatçı rejim rəhbərlərinin azad edilməsi tələbləri səmi deyil, daha çox şəxsi mənafə baxımından dilə gətirilir. Xunta rejiminin rəhbərləri Azərbaycan, Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı elə cinayətlərə göstərişlər veriblər ki, burada hər hansı bir xahiş, təklif, təzyiq də yersizdir. Azərbaycan ərazilərini işğal etməklə terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə məşğul olublar. Azərbaycanda dinc əhaliyə qarşı terror törədən qrupların yaradılmasını maliyyələşdiriblər. Bu gün istintaq təcrüdəsində xunta rəhbərləri Qarabağdakı ən böyük qırğınlarına görə məsuliyyət daşıyır. Bir gecədə 613 dinc azərbaycanlı, o cümlədən uşaqlar, hamilə qadınlar, qocalar azərbaycanlı olduqları üçün qətlə yetirilib. Bu, soyqırımı aktıdır. Ona görə də bu tarixə göz yuma bilmərik. Bunlar 30 il bundan əvvəl törədilmiş dözülməz, qəbul edilməz cinayətlərdir və o cinayətlərə rəhbərlik edənlər mütləq şəkildə məhkəmə qarşısına çıxarılmalı və cinayətlərinə hüquqi qiymət verilməlidir. Əgər xarici ölkə səfirliklərinin nümayəndələri prosesdə iştirak etmək istəsələr, yəqin ki, problem olmayacaq. Azərbaycan hüquqi dövlətdir və məhkəmədə hər hansı bir dövlət sirri, ailə sirri olmayacaqsa, əlbəttə ki, səfirliklərin nümayəndələrinə xunta rəhbərlərinin prosesində iştirak üçün şərait yaradıla bilər".

✎ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Nağara- dumbullu mövzu

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Maşallah, xalqımız hərtərəfli inkişaf edir. Bir zamanlar arvad-uşağını döyməklə məşhurlaşan adam birdən görürsən xalqın milli-mənəvi dəyərlərinin əldən getməyindən narahat olur, ziyalıları aktivliyə çağırır, deyir nə üçün məişətdə zorakılıq hallarının çoxalmasına susursunuz.

Ancaq xalqımızın ziyalıları, əslində susub ələmir, hər biri öz sahəsində aktivdir, çalışırlar, əziyyət çəkirlər. Elə bugünlərdə 2 xalq artistindən ibarət manislar qrupumuzun toy qiymətləri açıqlandı, səviyyənin yüksəkliyinə sevindik, dombalaq aşdıq. Onların sünnet toyunda iştirak üçün qoyduqları qiymətlə, yalan olmasın, heç Teylor Svift dünya turuna çıxmır.

Burada mənfi, neqativ hal yoxdur, pul olmasa camaat verməz. Var ki, verirlər. Necə dəyərlər, alan razı, verən razı, qələt ələyir qazı. (İndiki kontekstdə "qazı" də yazmaq olar, çünki bəzən müharibə veteranları maddi problemlərdən gileyilir. Lakin 2 xalq artistinin toy qiyməti 45 min manatdırsa, qazilər vaxtilə prioritetləri düzgün müəyyən etməyibdir. "Kalaş" götürüncə, zurna götürsən, vəssalam).

Üstəlik, repertuara baxanda görürsən ki, xalq artistlərimizin toyda ələmədiyi yalnız bircə iş qalır, onu burda yazmıram, bakılılar demiş, "əgübdür". Yalnız işarə edirəm: o iş bəyin öhdəsinə düşür. Bu da bir daha göstərir ki, xalq artistlərimizdən ibarət zərb alətləri ansamblı məsuliyyətli, vacib və şərefli yükün altına girmişlər. Məsələn, proqram gəlingötürdü, qudagirdi, bəyverdi, gəlindurdu, yengəmində, sağdışdı, xınayaxma, aşasma, xaşlama kimi tədbirlər daxildir. (Axırıncıları yanılımac effekti üçün yazdım).

Mövzudan uzaqlaşmaq kimi çıxmasın, son günlər məni bir məsələ ciddi şəkildə düşündürür: "Getdim gördüm bir dərədə erkək, kar, kor, kürkü yırtıq kirpi dişi, kar, kor, kürkü yırtıq kirpinin kürkünü yamayır" rədifli məşhur el yarılmamızı çağdaş dövrün konyukturuna necə uyğunlaşdırmalıyıq? Axı indi "kar, kor" kimi tanıtma üsulları neqativ qəbul edilir, mədəniyyətsizlik sayılır. "Getdim gördüm eşitmə əngəlli, görmə əngəlli kürkü yırtıq kirpi" deməliyəm? O zaman da yarılmamın effekti azalır. Hələ "kürkü yırtıq" təyininin respublikamızın iqtisadi tərəqqisinə uyğun gəlmədiyini də yazmıram.

Ancaq dünən Məhkəmə Hüquq Şurasında iclas keçirilməsi, hakimlərin iş yükünün çoxluğu kimi mövzuların müzakirəsi sabaha aydın nəzərlərlə baxmağa həvəsləndirir, ümidləndirir. Deməli, biz problemləri görənlər, onların üstünə getmək istəyən vahid komanda ilə yanaşı addımlayırıq.

Lakin Mərakeşdə Azərbaycan dilinin öyrədilməsi üçün səfərimizin kurs açmağını anlamadım. Səhv ələmirəm, Mərakeş ərəb dövlətidir, rəsmi dili də ərəbcədir (sonra internetdə baxdım - səhv ələmirəm). Diqqətli oxucuların yadında olar, bu yaxında mən "ana dilimizi qoruyaq" mövzusunda bir bayram tədbirindən çıxışı götürüb analiz ələmişdim, oradakı cümlədə 22 sözdən 12-si ərəb mənşəli idi. İndi belə çıxır səfərimiz mərakeşlilərə ərəb dilini öyrətmək fikrindədir. Sanki fransız konyak çəkməyi öyrədirsən. Ya da, nə bilim, xalq artistinə yaltaqlanmağı. Gərək hamı öz işi ilə məşğul olsun.

Sonda bir kriminal xəbərle yazının nöqtəsini qoyaq. Rayonlarımızdan birində qonşunun həyətidən 3 kilo qoz oğurlayan zəhmətkeş 1 ay həbs cəzası kəsilib. Təzadı görürsünüz? 3 ton qoz əkişdirlər, 3 kilo qoz çırpışdıranı tutub basır. O cümlədən xalq artistləri 45 minə toya gedirsə, həmin toy 3 kilo qoz oğurlayanlar üçün deyilsə, kimin üçün çalınır? Lap Heminqvayın o əsərindəki epik-rəfvari sual qoyuram: bu toy kimin toyudur?

Ya da rəhmətlik Nüsret müəllim demişkən: "Sabah o qızın toyudur, Açıma, sabahım, açılma". Elə o vaxtdan sabahımız açılır. Qızın zibilinə düşmüşük.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır.

"30 illik bir müddətdə öz-
 lərini beynəlxalq birlik ad-
 landıran Fransa, ABŞ və
 Rusiya - həmsədrlər ədalə-
 tin bərpa olunması üçün
 heç bir addım atmadılar.
 Və biz öz torpaqlarımızı
 azad etməyə başlayanda
 bu üç ölkə bizə təzyiqlər
 göstərməyə başladı".

Bunu Azərbaycan Prezi-
 denti İlham Əliyev fevralın
 28-də Alman İqtisadiyyatının
 Şərq Komitəsinin sədri Mixael
 Harmsin rəhbərlik etdiyi nü-
 mayəndə heyətini qəbul
 edərkən deyib.

**Dövlət başçısı vurğula-
 yıb ki, həmin ölkələrin hər
 biri Azərbaycanı öz yolun-
 dan döndərmək üçün müx-
 təlif alətlərdən istifadə edib:**

"Hər biri bizi öz yolumuzdan
 döndərmək üçün müxtəlif
 alətlərdən istifadə etdilər. On-
 lar istəmədilər ki, biz öz tor-
 paqlarımızı azad edək. Ötən
 ilin sentyabrında biz separa-
 tizmə son qoyduğumuz za-
 man onlar yenə də səhv etdi-
 lər. Onların bəziləri indi də
 səhv edirlər. Mən ABŞ və
 Fransanı nəzərdə tuturam.
 Düşünürəm ki, Rusiya indi nə-
 yin baş verdiyini yaxşı anlayır
 və yeni realitələri qəbul edir.
 ABŞ və Fransa da eyni cür hər-
 rəkət etməlidirlər. Əks təqdirdə
 vəziyyət onların planlaşdır-
 dığı kimi olmayacaq. Bu ölkə-
 lər Cənubi Qafqazda buranın
 aparıcı ölkəsi, iqtisadiyyatı, or-
 dusu, geniş beynəlxalq əlaqə-
 ləri olan Azərbaycanla işləmə-
 lidirlər", - deyə Prezident xə-
 bərdarlıq edib.

Aydındır ki, Rusiyadan
 haqlı narazılıq həm də 44
 günlük müharibədən sonra
 Qarabağda separatçı ünsür-
 lərin tərk-silah edilməsinə ya-
 radılan əngəllər, bu azmış ki-
 mi, üstəgəl, sülhməramlılar
 hesabına onların silahlandırıl-
 ması və Ermənistanın ərazi-
 mizə minaların daşınması,
 habelə Ruben Vardanyan la-
 yihəsi ilə bağlıdır.

Ancaq İlham Əliyev daha
 çox iki dövlətin - ABŞ və Fran-
 sanın adını çəkib. Bu o anla-
 ma gəlir ki, hazırda az-çox
 vasitəçi kimi yenə elə Rusiya
 işə yarayır? Çünki Moskva re-
 allığı artıq qəbul etmiş kimi-
 dir...

**Deputat Elşən Musayev
 dedi ki, cənab Prezident hər
 zaman realitələri və həqi-
 qətləri cəsarətlə dilə gətirib
 və onun 3 ölkə, xüsusən də
 2 ölkə haqda söylədikləri
 də həmin qəbildəndir:** "Nə
 Amerika, nə Fransa, nə də
 Rusiya Qarabağ münaqişəsi-
 nin həlli üçün 30 il ərzində heç
 nə etməyib. Və indi də həmin
 "ənənə", estafet Amerika və
 Fransanın təmsalında nə təəs-
 süf ki, davam edir.

Məsələ burasındadır ki,
 adicəkilən dövlətlər uzun illər
 boyunca həm də ATƏT-in
 Minsk Qrupunun həmsədri
 olublar. Söhbət o Fransadan
 gedir ki, hazırda ancaq iş kor-
 lamaqla, sülhü əngəlləməklə,
 suyu bulandırmaqla məşğul-
 dur. Amma biz bir vaxtlar sa-
 dələhvcəsinə onların ədalət,
 sülh axtarılarına inanmışıq.
 Ya da olsun Amerika. Ukray-
 nanı hazırkı vəziyyətə salan,
 o boyda xalqı bu duruma gətir-

İlham Əliyev o üç ölkənin adını buna görə çəkdi - rəylər

**Politoloq deyir ki, Azərbaycan
 diplomatiyası əks-hücumlar edir; "Prezident
 tənqidlərində tamamilə haqlıdır"**

rən dövlətdən ədalət, adek-
 vatlıq gözləməyə dəyərmir?
 Əlbəttə ki, xeyr! Onların mar-
 rağı harda toqquşursa, məhz
 orda peyda olurlar. Onların
 marağı harada təmin olunur-
 sa, o zaman dəstək olurlar.

Amerika və Fransa bu gün
 keçmiş səhvlərini davam et-
 dirmək əvəzinə, həmin
 səhvlərdən nəticə çıxarmağı
 bacarmalı, bari bundan sonra
 adekvat davranmalı, Qafqazın
 və ümumilikdə bölgənin ən
 güclü dövlətlərindən biri olan
 Azərbaycanla normal münasi-
 bət qurmalıdırlar. Bizə kimse-
 nin yaxşılığı lazım deyil. Bircə
 pislik ələməsinlər. Azərbay-
 can öz ayaqları üzərində da-
 yanmağı bacaran dövlətdir,
 sülhü, sabitliyi təşviq edən öl-
 kədir. Və həqiqi dostluğa,
 əməkdaşlığa, sağlam mütta-
 fiqliyə də daim sadıqdır. Am-
 ma nə yazıq ki, biz həmin
 mərdliyi və kişiliyi bəzən özü-
 müzə münasibətdə görmürük,
 görə bilmirik. Bəzən elə əda-
 lətsizliklərlə üzləşirik, elə haq-
 sızlıqlara tuş gəlirik ki, bunu
 sözlə, hətta diplomatiyanın dili
 ilə belə təsvir etmək imkansız-
 dır, mümkünsüzdür".

**Deputat dedi ki, Ali Baş
 Komandan İlham Əliyev ki-
 mi ləyaqətli, müdrik lideri
 olan ölkəni yolundan kimsə
 döndərə bilməyəcək:** "Eyni
 zamanda əminəm ki, enin-
 də-sonunda Amerika da,
 Fransa da biz deyənə deyəcə-
 k, bizimlə razılaşacaq, bi-
 zimlə hesablaşacaq və bütün
 həqiqətləri gec də olsa dərk
 edəcəklər".

**Keçmiş deputat, siyasi
 şərhçi Sona Əliyeva hesab
 edir ki, ötən ilin sentyabrın-
 da gerçəkləşən antiterror
 tədbirlərindən sonra Kreml
 bölgədəki yeni realitələri
 tam şəkildə qəbul etdi:**
 "Çünki ortada Qərb meyillə-
 nən Ermənistan və Gürcüs-
 tan nümunələri var. Moskva
 Tiflis və İrəvanın ardından Ba-
 kını da itirmək istəmir. Bu, Ru-

siyanın 250 illik Qafqaz haki-
 miyyətinin sonu deməkdir.
 Ona görə də imperiya ənənə-
 lərini davam etdirən Rusiya
 Azərbaycanın yaratdığı ge-
 osiyasi realitələri qəbul və
 həzm etməyə məcbur qaldı.
 Yeni Rusiya bu addımı öz xo-
 şu ilə atmır. Məhz bu baxım-
 dan da Kreml hazırda Azər-
 baycanın maraqlarının müda-
 fiəsinə kəskin reaksiya gös-
 tərmir. Qərbdəki ABŞ və
 Fransa koalisiyası isə əks yol
 tutub. Birləşmiş Ştatlar və
 Fransa təzyiq maşını vasitəsi-
 lə Azərbaycanın addımlarının
 qarşısını alacağını düşünür.
 Bu isə əbəsdir. Ona görə ki,
 Azərbaycan diplomatiyası
 masada 30 illik atəşkəs döv-
 ründəki müdafiə döyüşü
 aparmır. İndi Azərbaycan dip-
 lomatiyası əks-hücumlar edir
 və hücum oyunları qurur.
 Qərb Cənubi Qafqazın so-
 nuncu həlqəsi kimi Azərbay-
 canı da öz qütbünə çəkməyə
 çalışır. Bunun baş verəcəyi
 təqdirdə Rusiyanı Cənubi
 Qafqazdan tamamilə sıxışdır-
 ıb çıxaracaqlarını düşünür-
 lər. Əlbəttə, bu baş verməyə-
 cək. Çünki Qərb platsdarma
 çevrilmiş Ukraynada Rusiya-
 nın dizini yerə gətirə bilmədi.
 Deməli, şimal qonşumuz hələ
 də dünyanın iki-üç nəhəng
 söz sahibindən biridir. Üstə-
 lik, Azərbaycanın yaratdığı re-
 allıqlara qarşı "mülayim" möv-
 qe sərgiləyir. Rusiya Azər-
 baycan vasitəsilə Zəngəzur-
 da daha da möhkəmlənə biləcə-
 yini yaxşı başa düşür. Üs-
 təlik, Moskva anlayır ki, Bakı
 ən həssas məsələlərdə An-
 kara ilə birgə hərəkət edir.
 Ona görə də Kreml Azərbay-
 canın yanında olmağa çalışır.
 Üstəlik, ortada mütəfiqlik
 haqqında bəyannamə də var.
 Deməli, yaxın müddətdə vasitə-
 çisi kimi işimizə az-çox yara-
 ya biləcək ölkə yenə də Rusi-
 ya olacaq. ABŞ və Fransanın
 Ermənistanın yanında oldu-
 ğunu və vasitəçi kimi heç bir

işə yaramadığını son 30 il ər-
 zində gördük. Yenə də İrəva-
 nın yanında olduqlarını aşkar
 şəkildə ifadə edirlər. Bu isə
 onların vasitəçilik missiyasını
 tamamilə bloklayıb".

**"Atlas" Araşdırmalar
 Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şa-
 hinoğlu Ermənistan-Azər-
 baycan arasında sülhün əl-
 də olunmasında vasitəçiyə
 ehtiyac görmür:** "Prezident
 açıq-aşkar Fransa və Amerika-
 nın mövqeyindən narazılığını
 ifadə etdi. Bu da təbii. Çünki
 Fransa qatı ermənipərəst möv-
 qedən çıxış edir, Ermənistanı
 silahlandırır. Amerika isə Er-
 mənistanı silahlandırmasa da,
 bu ölkənin Konqresində anti-
 Azərbaycan çıxışları, bəya-
 natları davam edir. Dövlət De-
 partamenti ara-sıra Azər-
 baycan əleyhinə bəyanatlar verir,
 sənədlər qəbul edir. Amma bu-
 na baxmayaraq, Fransadan
 fərqli olaraq, Azərbaycan
 Amerika ilə təhlükəsizlik və
 enerji sahəsində əməkdaşlığı-
 nı davam etdirir. Rusiyaya gəl-
 dikdə isə doğrudur, prezident
 Ermənistan-Azərbaycan ara-
 sındakı məlum məsələyə Rusi-
 yanın çox da müdaxilə etmədi-
 yini desə də, Rusiyanın vasitə-
 çiliyi də hələ ki mümkün deyil.
 Bu heç tərəflər üçün də faydalı
 deyil. İndi əsas vasitəçi kimi,
 hələlik Almaniya çıxış edir.
 Brüssel də buna çalışır. Azər-
 baycan bundan imtina etmir. İl-
 ham Əliyev faktiki şəkildə Ber-
 linin vasitəçiliyinə müsbət ya-
 naşır. Çünki tərəflərdən bəra-
 bər məsafədə dayanıb. Bu mə-
 nadə prezident tənqidlərində
 tamamilə haqlıdır. Əslində heç
 bir vasitəçiyə belə baxanda
 ehtiyac da yoxdur. Bunu daha
 öncə andırmə mərasimində
 qeyd etmişdi. Birbaşa danışıq-
 lara üstünlük verildiyi bəyan
 edilmişdi. Buna baxmayaraq,
 Berlin və Brüsselin vasitəçilik
 təşəbbüsünə də müsbət yana-
 şılır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 "Yeni Müsavat"

Azərbaycana Aİ92 markalı benzinin və dizel yanacağı-nın idxalı aksiz vergisi və gömrük rüsumundan azad edilib. Bununla bağlı Nazirlər Kabineti 17 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası, idxal gömrük rüsumlarının dərəcələri və ixrac gömrük rüsumlarının dərəcələri"ndə dəyişiklik edib.

Baş nazir Əli Əsədovun imzaladığı yeni qərara əsasən, martın 1-dən etibarən 31 dekabr qədər olan müddətdə ölkəyə idxal olunan Aİ92 benzin gömrük rüsumundan azad edilib. Bundan başqa, Nazirlər Kabineti 19 yanvar 2001-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş ölkə ərazisinə gətirilən aksizli malların aksiz dərəcələrində dəyişiklik edib. Yeni qərara əsasən, bu ilin sonuna qədər aviasiya benzinləri istisna olmaqla, 95 oktandan aşağı mühərrik benzinlərinin hər tonu üçün aksiz vergisi 200 manatdan 1 manata endirilib, eləcə də emalın spesifik prosesləri üçün qazoylların və proseslərdə kimyəvi çevrilmələr üçün qazoylların hər tonu üçün aksiz vergisi 80 manat müəyyən edilib, həmçinin bu ilin sonuna qədər digər qazoylların hər tonu üçün aksiz vergisi 80 manatdan 1 manata endirilib.

Nazirlər Kabinetinin qərarı ölkədə ciddi müzakirə olunmaqdadır. Belə ki, bir neçə gün əvvəl Rusiya hökuməti ölkədən benzin ixracını avqustun 31-dək məhdudlaşdırıb. Qərar daxili bazarda qiymət sabilliyini qorumaq, həmçinin yaz-yay hərəkətliliyi dövründə tələbatın tam ödənməsini təmin etmək məqsədilə əsaslandırılır. İki ölkədə eyni məhsulla bağlı mühüm qərarların alınması Azərbaycanda benzinin bahalaşacağına dair müzakirələrin başlanmasına səbəb olub.

İqtisadçı-ekspert El-dəniz Əmirovun sözlərinə görə, Rusiyanın benzin ixracına qoyduğu 6 aylıq qadağanın Azərbaycanda benzin təchizatına təsirlərini bilmək üçün son illərin idxal dinamika-sına baxmaq lazımdır: "Azərbaycan Rusiyadan 2021-ci ildə 148 min tona yaxın, 2022-ci ildə 99,5 min ton, 2023-cü ildə isə 40,2 min ton Aİ95 markalı benzin idxal edib. Deməli, yuvarlaq götürsək, Rusiyadan idxal 2022-ci ildə 40 faizədək, 2023-cü ildə isə 60 faizədək azalıb. 2023-cü ildə bu ölkədən Aİ92 markalı benzinin idxalı isə cəmi 17 min ton olub ki, bu da bu markadan olan benzinin ümumi

Hökumətdə benzin və dizel müzakirələri - gözlənilən qərar...

Ekspertlər yanacağın qiymətinin dəyişəcəyi ilə bağlı iddialara cavab verdilər; "Rusiyanın qadağası benzin çatışmazlığına səbəb olmayacaq"

idxalının cəmi 27 faizinə bərabərdir. Deməli, benzin idxalında da Rusiyadan asılılığın azalma dinamikası davam etdiyi üçün 2024-cü ildə daha az asılılığın olacağını deyə bilərik. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Rusiyanın qadağası benzin çatışmazlığına səbəb olmayacaq, ən azı ona görə ki, bizdən və Rusiyadan fərqli olaraq Aİ95 markalı benzin istehsal edib satmağa yer axtaran ölkələr çoxdur".

Ekspertə görə, Rusiyanın benzin ixracını qadağan etməsinin səbəbi rəsmi izahatdakından fərqlidir: "Rəsmi Moskva bunu kənar amillərlə əlaqələndirməyə çalışsa da, əsas səbəb sanksiyaların istehsal və emal proseslərində təsiridir".

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərlinin sözlərinə görə, Nazirlər Kabinetinin qərarı aviakerasına və Aİ95, Aİ98 markalı benzinlərə aid deyil: "Qərar ancaq Aİ92 və dizel yanacağına aiddir. Qərar Rusiyanın yanacaq ixracına qoyduğu qadağa ilə bağlıdır, ölkədə istehlak üçün çatışmayan Aİ92 və dizel yanacağının böyük hissəsini məhz Rusiyadan alırıq. İndi başqa ölkələrdən almalı olacağıq, bu, daxildə qiymətləri artırma bilər. İndi güzəşt təbiiq edilir ki, bahalaşma olmasın. Bu qərardan sonra benzin ucuzlaşmayacaq, sadəcə, bahalaşmasın deyə

belə bir qərar verilib".

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın "Yeni Müsavat"a dediynə görə, Nazirlər Kabinetinin qərarı SOCAR-ın Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda gözlənilən dövrü təmirə bağlıdır: "Həmişə zavodda təmir başlamazdan 1-2 ay əvvəl Aİ92 idxalı gömrük rüsumu və aksizdən azad edilir. Çünki təmir dövründə daxili tələbatı təmin etmək üçün həmin benzin xaricdən alınır. Adətən belə hallarda benzinin çox hissəsi Rusiyadan alınır, indi onlar da ixrac qadağa qoyublar. Bu baxımdan, Azərbaycan benzinini başqa ölkələrdən idxal etməli olacaq".

Onu da qeyd edək ki, Heydər Əliyev adına NEZ-də axırıncı dəfə dövrü təmir 2022-ci ilin aprel-mayında həyata keçirilib. Həmin dövrdə Nazirlər Kabineti fevral-may aylarında Aİ92 markalı benzinin idxalını gömrük rüsumu və aksizdən azad edib. Maraqlıdır ki, bu dəfə azadolma müddəti 10 aylıq dövr üçün nəzərdə tutulur. Bu isə NEZ-də təmirin daha uzun müddəti əhatə edəcəyindən xəbər verə bilər. Belə ki, 2022-ci ildəki təmirə bağlı verilən açıqlamada NEZ-də əməliyyat mü-kəmməliyi və dayanıqlılığı proqramı həyata keçirildiyi, NEZ-in hər il təmirə dayanmasının qarşısının alınması

məqsədilə proqram çərçivəsində kompleks tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirildiyi qeyd edilirdi. Proqramın icrası nəticəsində 2022-ci ildə əsaslı təmirə dayanma işlərinin icrasından sonra artıq NEZ-in təmirə dayanması hər il deyil, iki ildən bir həyata keçiriləcəyi açıqlanmışdı. Bildirilmişdi ki, layihənin növbəti mərhələlərinin icrası nəticəsində bir neçə ildən sonra təmirə dayanma prosesinin dörd ildən bir həyata keçirilməsi hədəf kimi qarşıya qoyulub. 2023-cü ildə zavodda dövrü təmir işləri həyata keçirilməyib. Belə görünür ki, bu dəfə təmir daha uzun müddəti əhatə etməklə, dörd illik qrafikə uyğun işlərin görülməsini nəzərdə tutur.

Qeyd edək ki, indiyədək NEZ-də təmir dövründə xaricdən dizelin idxalına adətən ehtiyac yaranmırdı. Çünki dizel istehsal edən başqa bir qurğu da var. Zavod dayansa da, həmin qurğu ölkənin dizelə olan tələbatını təmin edə bilirdi. Bu il dizel idxalının da rüsum və aksizdən azad edilməsi göstərir ki, proses əlavə qurğunu da əhatə edəcək.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2023-cü ildə neft məhsullarının istehsalı sahəsində istehsalın ümumi dəyəri 4526,8 milyon manat olmaqla, əvvəlki ilə müqayisədə 7,3 faiz artıb. Bu zaman sürətli yağlarının is-

tehsalı 31,6 faiz, avtomobil benzininin istehsalı 13,4 faiz, qazoylların (dizel yanacağının) istehsalı 12,3 faiz, neft koksunun istehsalı 10,0 faiz artıb, neft bitumu istehsalı 19,1 faiz, mazut istehsalı isə 92,7 faiz azalıb. O cümlədən il ərzində ölkədə 1 milyon 464,2 min ton avtomobil benzini istehsal olunub. 2024-cü ilin 1 yanvarına qalıq 45,9 min ton təşkil edib. Dizel istehsalı isə 2 milyon 311,2 min ton təşkil edib, yanvara 77,2 min ton qalıq qalıb.

2024-cü ilin yanvarında neft məhsullarının istehsalı sahəsində istehsalın ümumi dəyəri 303,6 milyon manat olmaqla, əvvəlki ilin yanvar ayı ilə müqayisədə 9,6 faiz azalıb. Bu zaman neft bitumu istehsalı 22,8 faiz, ağ neft 4,8 faiz artıb, sürətli yağlarının istehsalı 57,9 faiz, neft koksunun istehsalı 13,3 faiz, qazoylların (dizel yanacağının) istehsalı isə 7,4 faiz azalıb. O cümlədən avtomobil benzini istehsalı 0,1 faiz azalmaqla 115,8 min ton təşkil edib, fevralın 1-nə qalıq məhsul 38 min ton olub.

Rəsmi statistika deyir ki, 2022-ci ildə ölkədə nəqliyyatda avtomobil benzini istehlakı 1 milyon 279,1 min ton, dizel yanacağının istehlakı 1 milyon 34,7 min ton təşkil edib. Benzinin 299,9 min tonu, dizelin isə 41,8 min tonu idxal məhsulu olub.

Detallara nəzər yetirsək, Azərbaycan 2023-cü ildə 86 min 36,95 ton "Premium Euro-95" markalı avtomobil benzini idxal edib. Bu da 2022-ci ilə müqayisədə 13,5 faiz azdır. Əsas idxal (40 min 261,56 ton) Rusiyadan gerçəkləşdirilib. Lakin bu idxal ilin ilk 8 ayına reallaşdı - çünki 2023-cü ilin 1 sentyabrından Rusiyadan benzin və dizel ixracı yenə məhdudlaşdırılmışdı.

Rəsmi məlumatlardan aydın olur ki, 2023-cü ildə Azərbaycan xaricdən 60 milyon 205,08 min dollarlıq

64 976,68 ton Aİ92, 83 milyon 183,27 min dollarlıq 86 036,95 ton Aİ-95, 2 milyon 451,7 min dollarlıq 2031,38 ton Aİ98 idxal edib. İl ərzində ölkədən Aİ92 ixracı da qeydə alınıb. Bu, 23 milyon 8,89 min dollar dəyərlə 33 111,64 ton təşkil edib.

Aİ95-in 20 milyon 406,06 min dollarlıq 21 567,2 tonunu Belarusdan, 37 milyon 831,25 min dollarlıq 40 261,56 tonunu Rusiyadan, 2 milyon 63,05 min dollarlıq 2301,03 tonun Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən, 2 milyon 415,29 min dollarlıq 2219,71 tonunu Gürcüstandan, 9 milyon 647,57 min dollarlıq 9273,98 tonunu Rumıniyadan, 10 milyon 618,06 min dollar dəyərində 10213,45 tonunu Yunanıstandan almışdıq. Göründüyü kimi, ötən il ilk dəfə olaraq BƏƏ və Yunanıstandan benzin almışdıq.

Aİ92 benzinini ixracımızın 1 milyon 509,8 min dollar dəyərində 2 320,65 tonu Özbəkistana, 21 milyon 499 min dollar dəyərində 30 790,98 tonu Türkiyəyə istiqamətlənib.

Aİ92-nin isə 14 milyon 254,89 min dollarlıq 17 387,79 tonunu Rusiyadan, 23 milyon 362,8 min dollarlıq 26 645,35 tonunu Türkmənistandan, 22 milyon 587,39 min dollarlıq 20943,53 tonunu Litvadan almışdıq. Litvadan benzin idxalını da ilk hesab etmək mümkündür.

Son olaraq qeyd edək ki, Azərbaycanda "Aİ-95" premium və "Aİ-98" super markalı benzinin qiyməti sonuncu dəfə 2022-ci ilin iyulunda dəyişib: Aİ-95 benzinin litri 1 manat 60 qəpikdən 2 manata, Aİ-98 super benzin isə 2 manatdan 2 manat 30 qəpiyə qaldırılıb.

Aİ92 və dizelin qiyməti isə 2021-ci ilin yanvarında artırılıb: Aİ92 90 qəpikdən 1 manata, dizel isə 60 qəpikdən 80 qəpiyə.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı vəziyyət acınacaqlıdır. Bu barədə Milli Məclisin deputatı Qüdrət Həsənzadə parlamentin plenar iclasında çıxışı zamanı deyib. Onun sözlərinə görə, bununla bağlı çox sayda vətəndaş narazılığı var:

“Bir çox hallarda açıqdan-açıq məhkəmə qərarları icra olunmur. Baxmayaraq ki, bunun səbəbi soruşulanda guya işlərinin çox olduğu və çatdırılmadığı cavabını verirlər. Lakin həqiqətdə belə deyil”.

Qüdrət Həsənzadə bu sahədə ciddi nizam-intizamın, nəzarətin bərpa olunmasının vacibliyinə diqqət çəkib: “Hakimlər qəbul etdikləri qətnamələrin icrasına görə birbaşa məsuliyyət daşmalıdırlar. Eyni zamanda həmin qərarların icrasını görməyənlər barədə cinayət işi başlanılmalıdır. Bir sözlə, məhkəmə işlətlərinin aparılmasına ciddi ehtiyac var”.

Bes məhkəmə qərarının icra edilməsinə görə məsuliyyət nədir?

Qüdrət Həsənzadə

2022-ci ildə məhkəmə və digər orqanların qərarlarının icrası ilə əlaqədar icra məmurlarının tələblərinin yerinə yetirilməsinə görə məsuliyyət artırılıb. Məhkəmələr tərəfindən qəbul edilən, dövlət adından çıxarılan qətnamələr, qəraradlar və hökmlər mütləq qaydada icra olunmalıdır. Bu qərarların icra olunmasına birbaşa nəzarəti və təmin olunmasına nəzarəti icra məmurları həyata keçirir. İcra məmurları tərəfindən icra bildirişi daxil olduqdan sonra icraçı müvafiq qərarla icra işini başlayır. Tərəflərə, əsasən borclu tərəfə tələbin könüllü icra olunması ilə bağlı 10 günlük müddət tanıyır. Bu 10 gündən sonra tələb borclu tərəfindən icra olunmursa, o zaman icra məmuru tərəfindən müxtəlif icra hərəkətlərinin tətbiq olunması qaçılmaz olur.

Əgər icra məmuru tərəfindən müvafiq qətnamənin və ya məhkəmə qərarının icra olunması ilə bağlı, bütün tədbirlər boş çıxıqdan sonra borclu tələb icra olunmasından yayındığı hallarda və ya onu icra etmədikdə, icra məmuru tərəfindən müvafiq protokol tərtib olunmaqla məhkəməyə

“Məhkəmə qərarlarını məmurlar icra etmir, belə getsə...” - vəkildən SOS

Deputat da həyəcan təbili çaldı: “Hakimlər qəbul etdikləri qətnamələrin icrasına görə birbaşa məsuliyyət daşmalıdırlar”

təqdim olunur. Məhkəmə inzibati qaydada və ya cinayət işi əsasında şəxsin barəsində qərar qəbul edir. Birinci növbədə şəxsin barəsində inzibati protokol tərtib olunur. İnzibati protokolun ardından şəxsin qeydiyyatda olduğu yerin rayon-şəhər məhkəməsi, şəxsin inzibati məsuliyyətə cəlb olunması ilə bağlı Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 528-ci maddəsinə əsasən onu cə-

dudlaşdırılması və ya 3 ilə qədər azadlıqdan məhrumetmə cəzası ilə cəzalandırılırlar. Elə məhkəmə hökmləri də var ki, ümumiyyətlə, məhkəmə icraçıları hər hansı bir tədbir görmür.

Belə hallarda vətəndaş nə edə bilər?

Tanınmış vəkil Əsəbəli Mustafayev “Yeni Müsavat”a deyib ki, Azərbaycandan Avropa Məhkəməsinə göndərilən kütləvi şikayətlərin bir kateqoriyası

dir. Avropa Məhkəməsi Azərbaycana qarşı işlərə baxır və Azərbaycana deyirlər ki, niyə öz adından çıxarılan qərarları icra etmirsən?”

Vəkil deyir ki, məhkəmə qərarlarının icra edilməsi üçün bir çox hallarda lazımı addımlar atılır: “Halbuki qanunda konkret göstərilir ki, cavabdeh məhkəmə qərarını icra etmirsə, ona qarşı hansı qanuni addımlar atılmalıdır. İlk olaraq xəbərdarlıq edilir, məhkəmə

Moody's: “Qarabağda yenidənqurma işləri Azərbaycanda iqtisadi artımı dəstəkləyəcək”

“Biz Azərbaycanın real ÜDM artımının 2023-cü ildəki 1,2%-dən 2024-cü ildə 2,1%-ə qədər sürətlənəcəyini gözləyirik”.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bu barədə “Moody's” beynəlxalq reyting agentliyindən bildirilib. Qeyd edilib ki, yüksək neft qiymətləri kontekstində dövlət xərclərinin artması qeyri-neft iqtisadiyyatını gücləndirməyə davam edəcək. Bankın öz bizneslərinin böyük hissəsini qurduqları qeyri-neft sektorunun güclənməsi onların kredit portfelinin artmasına, aktivlərin keyfiyyətin və gəlirliliyinə müsbət təsir edəcək.

“Təbii qaz hasilatı və ixracının həcmində artımın olması və Qarabağda ərazilərin yenidən qurulması üçün daha yüksək xərclər 2024-cü ildə iqtisadi artımı dəstəkləyəcək. Çox güman ki, Ermənistanla geosiyasi gərginlik azalacaq, çünki hər iki ölkə tam sülh müqaviləsi imzalamaq üçün çalışır” - “Moody's” əlavə edib.

məhkəmə qərarlarının icra olunmaması ilə bağlıdır:

“Bu, Azərbaycan məhkəmələrinin imicinə çox ciddi bir ziya vuran məqamdır. Məhkəmə Azərbaycan dövlətinin adından qərar verir və həmin qərarı icra etməli olan dövlət qurumları qərarın icra olunmasını təmin etmirlər. Avropa Məhkəməsinə Azərbaycanın kütləvi surətdə məhkəmə qərarlarının icra olunmaması ilə bağlı şikayətləri alanda başa düşümlər ki, necə ola bilər ki, dövlət adından çıxarılmış qərarların icrası dövlət qurumları tərəfindən təmin edilməsin?”

Ə. Mustafayev deyib ki, Azərbaycan Avropa Məhkəməsinin yurisdiksiyasını qəbul edən 46 ölkə arasında məhkəmə qərarlarını icra etməyən tək ölkədir: “Digər ölkələrdən məhkəmə qərarlarının icra edilməməsi ilə bağlı şikayətə rast gəlməmişəm. Azərbaycanda bir çox hallarda məhkəmə qərarları dövlət qurumları, vəzifəli şəxslər tərəfindən icra olunmur. Bu, çox biabırçı bir haldır. Avropa Məhkəməsinin Azərbaycana qarşı qərar qəbul etdiyi işlər içində ən çox bu kateqoriyadan olan işlər

qərarının könüllü icrası üçün zaman tanınır. Əgər şəxsin qərarı könüllü icra etmirsə, icraçı onun əmlakına yönəlməlidir. Əmlakı yoxdursa, qazancına yönəlməlidir. Qazancı yoxdursa, ölkədən çıxışına stop qoyulur. Cavabdeh məhkəmə qərarını icra etmirsə, onun barəsində inzibati qaydada protokol tərtib olunur və cavabdeh inzibati həbslə cəzalandırılabilir. Cərimə də oluna bilər. Bunlar təsir etməsə, qanunda var ki, cinayət məsuliyyətinə cəlb olunur. Cəzaçəkmə müəssisəsində cəzasını çəkərək orada əmək fəaliyyətinə cəlb olunur və aldığı maaşdan onun vurduğu zərər ödənməlidir. Çox təəssüf ki, icraçılar bir çox hallarda qanunun tələbini yerinə yetirmirlər. İcraçılar bir qayda olaraq tələbkarlara deyirlər ki, işlə məşğuluq, cavabdehi çağırıraq. Amma konkret hansı qanuni tədbirləri gördüklərini demirlər. Çünki belə tədbirləri görmürlər. Bu halda düşünürük ki, burada korrupsiya əlamətləri var. İcraçı məhkəmə qərarlarının icrasını təmin etmək üçün maaş alır və işini görmür. Orada Azərbaycan dövlətinin

icraçıya verdiyi pul havayı gedir, Azərbaycan dövləti adından çıxarılan qərarlar havada qalır, dövlətin imici də yere dəyir. Bu sahədə mütləq səyləri gücləndirmək lazımdır. İcraçıların məsuliyyət məsələsinə yenidən baxılmalı, məsuliyyət dəfələri artırılmalıdır ki, onlar üzərlərinə düşən vəzifəni yerinə yetirsinlər”.

Əsəbəli Mustafayev qeyd etdi ki, bu və ya digər şəxslərin əməllərindən zərərçəkmiş vətəndaşlar ölkə daxilində məhkəmə qərarlarının icrasına nail ola bilməzlərsə, bu halda Avropa Məhkəməsinə müraciət hüquqlarından istifadə edə bilərlər: “Avropa Məhkəməsinin praktikasında ərizəçiye dəymiş ziyanın dövlətdən tutulması praktikası tətbiq olunmur. Yeni vətəndaşa Azərbaycanda 100-200 min ziyan vurulubsa, məhkəmə qərarı ola-ola həmin pul alınıb borcludan, cavabdehdən zərərçəkənə ödənmirsə, bu halda dövlətdən o pulun tutulma-

sı praktikasına hələ ki müraciət olunmur. Bu halda konvensiyanın 6-cı maddəsi üzrə - ədalətli araşdırma hüququna əsasən Avropa Məhkəməsi qərar verir. Əgər məhkəmə hökmünü, qərarının icrası baş tutmursa, deməli, ədalətli araşdırma yoxdur. Qərar varsa, mütləq icra olunmalıdır. Avropa Məhkəməsi bu halda qərar çıxarır ki, məhkəmə qərarının icra edilməməsi qanunsuzdur və buna görə də ərizəçiye müəyyən kompensasiya təyin edir. Məbləğ 5-7 min avro olur. Söhbət zərərin ödənməsindən getmir. Ancaq belə bir qərar çıxarılsa, hökumət öhdəlik daşıyır ki, Avropa Məhkəməsinin qərarını icra etsin”.

Hüquqşünas deyir ki, hökumət, nəhayət, məhkəmə qərarlarının icrasının təmini ilə bağlı qəti addımlar atmalıdır: “Qərarların icrası üçün çox ciddi addımlar atmalı, bu məsələdə korrupsiya aradan qaldırılmalıdır”.

Ə. ƏSƏBƏLİ MUSTAFAYEV, “Yeni Müsavat”

Bu gün - martın 2-də tanınmış ilahiyyatçı və ictimai xadim Hacı Şahinin vəfatından 1 il ötür. Bəllidir ki, onun dəfn mərasimi görünməmiş izdihamla yadda qalıb. Ən yadda qalan isə şəhid analarının Hacı Şahin Həsənlinin məzarını ziyarət etdikdən sonra oğullarının fotosunu Hacı Şahin məzarına asmaları olmuşdu. Bu da əbəs deyildi, çünki Hacı Şahin ölümündən əvvəl şəhidlərin dəfnində iştirak edər, tez-tez ailələri ilə görüşürdü.

Bəs bu şəxsə böyük sayğı-rəğbətin başqa səbəbləri nə idi? Onu təkəcə dini cəmiyyətə deyil, daha geniş kütləyə sevdirən hansı xüsusiyyətləri idi? Hacı Şahinin yerinin boş qaldığını söyləmək olarmı?

Araşdırmaçı jurnalist, dini sahə üzrə mütəxəssis Rəsul Mirhəşimli Hacı Şahinlə bağlı "Yeni Müsavat"a bu fikirləri bölüşdü:

"Vəfatının ildönümündə Hacı Şahini rəhmətlə anır, ruhunun şad, məkanının Cənnət olmasını Allahdan diləyirəm. Hacı Şahin Azərbaycanda seçilən və sevilen mükəmməl din adamı, əxlaq sahibi idi. Həyatını İslam əxlaqı ilə yaşadı. İslam əxlaqının qaynağı Qurani-Kərimdir. Hacı Şahin də bu dünyada qısa sürən ömrünü Quran əxlaqının nuru ilə boyadı. Ölkəmizdə uzun zamandan bəri gözələnən milli və dini kimliyini bir arada tutmağı bacaran din adamlarına ehtiyac var idi. Bu kimlik Hacı Şahinin təmsalında ortaya çıxmışdı. Bu kimlik inanc, ibadət və əxlaqın cuğlaşması ilə zühur edən, ölkə vətəndaşlarının dərindən öz dərdi, sevincini öz sevinci bilən həqiqi müsəlman olmağı gerekli edir. Bu keyfiyyətlər Hacı Şahinin yaşamında, dinimizin təbliğində özünəməxsusluğunda özünü göstərirdi.

İnsanın anlatdıqları o zaman təsirli olur ki, anlatdıqlarını özü də yaşasın. Hacı Şahin Allahı, Peyğəmbərini və Əhli-Beytini seven mömin, bu sevgini də insanlara aşılamağı bacaran əqidə sahibi idi. Bundan əlavə, o, Azərbaycan dindarlığının heç bir kənar təsiri olmadan təbliğinin ən gözəl təbliğatçılarından idi. Müsəlman olmağın və İslamı yaşamağın göstəricilərindən biri də sadə olmaqdı. Bu sadəli-

yin ən gözəl nümunəsi Hacı Şahin idi, desək, yanlışdır.

Hacı Şahin illər əvvəldən ölkədə çox yaxşı tanınan din xadimi idi. Azərbaycan xalqı Hacı Şahini 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı yenidən kəşf etdi. Şəhidlərimizin dəfn mərasimlərində, şəhid ailələrinin yanında gördük onu. Yorulmadan, usanmadan bu ailələrə təskinlik verir, onların dərdləri ilə dərdlənir, oğul itkisi yaşayan ailələrin dərdlərini bir anlıq da azaltmağa çalışmaq üçün əlindən gələni edirdi.

Hacı Şahin Kərbəla məktəbinin təbliğatçısı və Hz.Hüseyn (ə) və əqidədaşlarının şəhidliyə yürüməsinin fəlsəfəsini azərbaycanlılara sevgi ilə öyrədən, bu fəlsəfəni öz həyatında yaşadan mükəmməl müəllim idi.

Müdrilər deyir ki, müsəlman olduğunu göstərmə, müsəlman olaraq yaşa. Hacı Şahinin həyatı və fəaliyyəti də müsəlman olmağın müasir zamanımızda ən gözəl nümunəsi idi. Bu gözəllikləri də Hacı Şahin Allah Rəsulu Hz.Məhəmməd (s), onun Əhli-Beytinin (ə) əxlaqından öyrənib öz həyatına tətbiq etməklə üzə çıxmışdı. Elə bu baxımdan da Hacı Şahinin dünyasını dəyişməsi ilə dinin təbliği sahəsində boşluqlar yarandığını şahidi olduq. İnənirəm ki, Hacı Şahinin təbliğindən, onun həyat tərzindən öyrənənlər İslama layiq şəkildə yaşamağa çalışacaq, Azərbaycanda bu yolun yolçuluğunda yeni müəllimlər ortaya çıxacaq. O zaman da bu təbliğ metodlarının bir çoxunun Hacı Şahindən qaynaqlandığını görə biləcəyik".

Dini mövzularda ixtisaslaşan jurnalist, dini sahə üzrə mütəxəssis Kənan Rövşənoğlu da Hacı Şahinin xatirəsini hörmətlə andığını

heç zaman onun kimisə "əli-boş" qaytardığının şahidi olmamışam. Günün hansı saatında şəxsən özüm yazıb nə isə soruşmuşam, heç zaman imtina etməyib, suallara cavab verib, dini mövzuda yazıları yazanda çətinlik çəkdiyim mövzuda məsləhət və köməyini əsirgəməyib. Biz bunu onun vəfatından sonra deyilən, yazılan xatirələrdə də gördük. Hacı ona müraciət edən heç kimə qarşı laqeyd qalmayıb. Bizim üçün dini-mənəvi ustad, əziz insan idi. Əlbəttə, belə bir insanın qəfil bizi tərk etməsi çox amansız hadisə oldu. Hələ də onun yeri, yaratdı-

Yeri boş qalanlar - Hacı Şahinsiz 1 il

Rəsul Mirhəşimli: "Onun dünyasını dəyişməsi ilə dinin təbliği sahəsində boşluqlar yarandı"

Kənan Rövşənoğlu: "Hacı Şahinin yerini dolduracaq, əvəz edəcək kimsə yoxdur"

bildirdi və onun dinə ənənəvi baxışdan fərqli bir yol izləməsindən söz açdı:

"Hacı Şahin müstəqillikdən sonra Azərbaycanda yetişmiş ən nüfuzlu din xadimlərindən biri, hətta birincisi idi demək olar. Ənənəvi ruhanilərdən fərqli olaraq o, mədrəsədə və ya ilahiyyat fakültəsindən çıxıb məscidə gəlməmişdi. O elə dindarların içindən, sırayı bir müsəlman, dindar biri kimi başlayıb nəhayətdə ölkənin ən sevilen din xadimi dərəcəsinə yüksəldi. 90-cı illərdə məhəllə gəncləri ilə başlayıb, gənclər təşkilatı yaradıb, dini fəaliyyətlə yanaşı ictimai, mənəvi fəaliyyətlər həyata keçirib. Eyni zamanda öz üzərində çalışıb, dini təhsilini kamilləşdirib. "İkmal" gənclər təşkilatı ilə başlayan yol daha sonra "Məşədi Dadaş" məscidində və Mənəvi Dünya İctimai Birliyi ilə davam edib. Əlbəttə, dindar insanlar, xüsusilə də gənclər arasında Hacı Şahinin məşhurlaşmasının səbəbi onun fəşahəti, bəlağəti ilə yanaşı, dinə ənənəvi baxışdan fərqli bir yol izləməsi idi. O, İslamı gənclərə sevdire bildirdi, dinin insanların həyatını xoşbəxt etməyə xidmət etdiyini təlqin edirdi, izah edirdi ki, insan elə bu dünyada dindən

ləzzət ala, xoşbəxt ola bilər. Səadət yalnız axirətdə deyil. Yeni ənənəvi ruhaniliyin metodundan fərqli bir yol izləyirdi. Təbii ki, bu səbəblərdən onu dindarlar sevir və dinləmək üçün hər cümə günü "Məşədi Dadaş" məscidinə axın edirdilər. Amma eyni zamanda qeyd etdiyiniz kimi, Hacı Şahin həm də dindar olmayan insanlar arasında da nüfuzu var idi. Bu da onun sadəliyi, səmimiyyəti ilə bağlı idi. Mən bunu yazmışdım. Təkcə mənim özüm-dən onun telefon nömrəsini istəyən çox sayda həmkarım olub, bəzilərinin müsahibəsini şəxsən danışmışam, amma

göy boşluq qalır və adamı incidir. Əlbəttə, hər insan özəldir, amma Hacı Şahin bu ölkə, xalq üçün əvəzolunmaz insandır, onun yerini dolduracaq, əvəz edəcək kimsə yoxdur. Ən azı bu gün yoxdur, gələcəkdə olub-olmayacağı isə böyük sual altındadır. Dini mövzuların ildən-ilə daha da həssas olduğu, narahat ölkəmizdə din və milli kimlik anlayışlarını bir araya gətirə bilən, vətənpərvər dindar nəsil yetişdirməkdə böyük xidmətləri olan Hacı Şahinin yeri hər zaman hiss olunacaq".

□ **Afaq MİRƏVİQ,**
"Yeni Müsavat"

Rövnəq Abdullayev AFFA prezidentliyi üçün namizəd olmayacaq

Rövnəq Abdullayev AFFA-nın prezidenti postuna namizədliyi ilə bağlı son qərarını verib. Apasport.az xəbər verir ki, Abdullayev növbəti prezident seçkisində namizəd olmayacağını açıqlayıb. O, Gəncə Futbol Akademiyasının açılış mərasimində bu barədə danışmış. 2008-ci ildən AFFA prezidenti olan Rövnəq Abdullayev qarşıdakı Həsənat-Şeçki Konfransında namizədliyini irəli sürməyəcəyini bildirib.

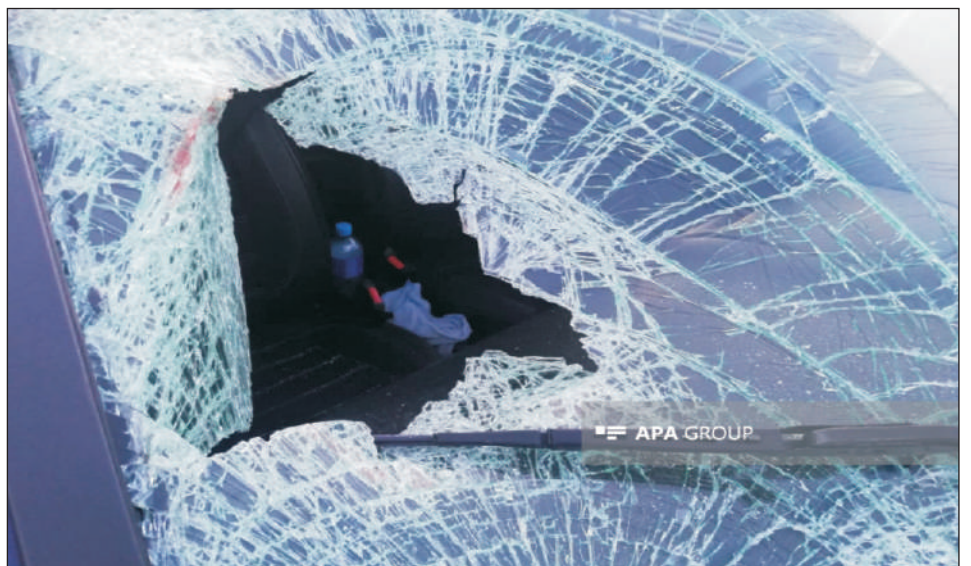
Fevralda yol qəzalarında 56 nəfər ölüb, 81 nəfər xəsarət alıb

Ötən ay yol nəqliyyat hadisələrinin sayı 22 faiz, ölənlərin sayı 18 faiz, xəsarət alanların sayı isə 24 faiz azalıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə DİN-in Baş DYP İdarəsinin ölüm və xəsarətlə nəticələnən yol nəqliyyat hadisələrinə dair aylıq hesabatında deyilir.

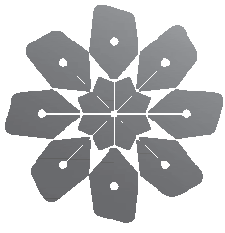
Qeyd olunub ki, cari ilin fevral ayında ölüm və xəsarətlə nəticələnən yol nəqliyyat hadisələrinin sayı 98 fakt, qəza nəticəsində ölənlərin sayı 56 nəfər, xəsarət alanların sayı isə 81 nəfər olub.

Ötən ilin eyni ayı ilə müqayisədə qəzaların sayı 27 fakt (22 faiz), ölənlərin sayı 12 nəfər (18 faiz), xəsarət alanların sayı isə 81 nəfər (24 faiz) azalıb.

Respublika üzrə yol nəqliyyat hadisələrinin və onların ağırlıq dərəcəsinin artımının qarşısının alınmasına yönəlmiş profilaktik tədbirlər, yol hərəkəti iştirakçıları arasında

qaydalara ciddi riayət edənlərin say artımı qəzaların sayına müsbət təsirini göstərib.

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycanda erkən nikahların qarşısını almaq üçün müvafiq qanunlar və digər normativ-hüquqi aktlara əlavə və dəyişikliklər üçün təkliflər hazırlanıb. Bu barədə Prezident Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq siyasəti şöbəsinin sektor müdiri Rüstəm Qasımov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib. R.Qasımov bildirib ki, əsas məqsədləri bu təkliflərin ictimaiyyətlə birgə müzakirəsi və effektiv həll yolunun tapılmasıdır:

“Erkən nikahlarla bağlı maarifləndirmə, ictimaiyyətin bu problemlərin həllinə qoşulması mühümdür. Təbii ki, biz anlayırıq ki, erkən nikah tək Azərbaycanda deyil, dünyada da ciddi problemdir. Bu problem bizi də narahat edir. Məqsədimiz balanslı, effektiv həll yollarının tapılmasıdır”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda erkən nikah probleminin aradan qaldırılması istiqamətində həm inzibati, həm də maarifləndirici tədbirlər aparılmasına baxmayaraq, son dövrlər bu problemin daha da artdığı müşahidə olunur. Erkən nikah qanunla qadağan olmasına baxmayaraq, xüsusən bölgələrdə bəzi ailələr buna məhəl qoymur. Təkcə son bir həftə ərzində ölkədə 3 erkən nikahın qarşısı alınıb. Belə ki, Beyləqanda 16 yaşlı qızın 42 yaşlı şəxsə zorla ərə verilməsinin, Bakı kəndlərinin birində 16 yaşlı qızın toy mərasiminin, Naxçıvan Muxtar Respublikasında 16 yaşlı qızın evlənmək məqsədilə qaçırılmasının qarşısı alınıb.

Daxili İşlər Nazirliyindən bildirilib ki, 2023-cü il ərzində quruma erkən nikahla bağlı 50 müraciət daxil olub, bu

müraciətlərdən 20 fakt üzrə cinayət işi başlanıb.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK) sədri Bahar Muradova isə komitənin 2023-cü il fəaliyyətinin yekunlarına həsr olunmuş brifinqdə deyib ki, ötən il erkən nikah hadisəsi ilə bağlı 29 fakt üzrə monitorinq aparılıb - ailə səfərləri təşkil edilib, 25 erkən nikah halının qarşısı alınıb.

Göründüyü kimi, erkən nikahla bağlı işlər aparılmağa, problem sığımək bilmir.

Bes daha hansı tədbirlərə ehtiyac var? Niyə valideynlər qızlarının taleyinə bu cür məsuliyyətsiz yanaşır?

Millət vəkili Fazil Mustaf hesab edir ki, erkən nikaha daxil olan qızların toyu üçün restoran sahiblərinin cəzalandırılması erkən nikahla mübarizə üsullarından biri ola bilər: “Bu toyun təşkilində ki-min iştirakı varsa, onlar da məsuliyyətə cəlb olunmalıdır”.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin müdiri Taliyə İbrahimova bildirib ki, erkən nikahla bağlı mərasim-

Gender, ailə, demoqrafiya **ÜSƏVAT**

N 41 (8414) 2 mart 2024

“Erkən nikahların kökündə təhsilsizlik, cahillik dayanır” - psixoloq

Prezident Administrasiyasında erkən nikahların qarşısını almaq üçün təkliflər hazırlanıb

lərinə əksər hallarda erkən yaşda ailə quran qadınlarda rast gəlinir.

Həmçinin erkən yaşda ana olan qızlar təcə fiziki deyil, həm də psixoloji olaraq da buna hazır deyillər. Anaya ehtiyacı olan qızlar özləri erkən yaşda ana olur, uşaqlarına doğru-dürüst tərbiyə verə bilmir. Erkən nikaha daxil olan qızlar ana olduqdan sonra öz övladları ilə savadsız, düzgün olmayan formada rəftar edir, təzyiq göstərir ki, mən təhsil almamışam, amma sən oxumalısan. Burada bir sual yaranır ki, “bəş sən niyə oxumadın, kim sənə mane oldu?” Bu zaman yenə də valideynlərini əsas gətirib, özlərini müdafiə edirlər.

Övladlarını təhsilə meyilləndirmək məsuliyyəti birinci növbədə valideynlərin üzərinə düşür. Amma bir çox valideynlər “qızımı tez ərə verim, yüküm azalsın”, - deyər düşüncəyə. Yeni hazırda 2024-cü ildir və hələ də bu gün qız övladını “yük”, oğlan övladını isə “şah əsəri” kimi görənələr, “oğul düşməni çəpəridir” deyənələr var. Əsas problem də budur. Valideynlər tez bir zamanda qızlarından azad olmağa, ərə verməyə çalışırlar. Bu psixologiyada doğulan qız uşağı üçün də təbii ki, ərə getmək ona görə ən böyük uğur sayılacaq. Bu, cahillikdir. Əlbəttə ki, dəftər-kitabın, təhsilin, dünyagörüşünün, məntiqin olmadığı yerdə cahillik at oynadır.

Beləliklə, ata-ana, valideyn və övlad məsuliyyətsizliyinin birləşməsi erkən nikaha yol açır və biz sonradan bədbəxt taleləri izləyirik”.

ləre görə məsuliyyətin müəyyənəşdirilməsi təklif olunur: “Bu halların qarşısının alınması və cəzalandırılması ilə bağlı mövcud qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi zəruridir. Eyni zamanda nikah yaşının azaldılması ilə bağlı istisnaların ləğv edilməsi və erkən evliliklə nəticələnən mərasimlərin keçirilməsinə görə də məsuliyyətin müəyyən edilməsi təklif olunur”.

Mövzu ilə bağlı tanınmış psixoloq Vəfa Rəşidova “Yeni Müsavat”a danışdı: “Bu problemin arxasında birinci növbədə ailə mo-

deli və ailədə təhsilə nə qədər önəm verilməsinin səbəbləri yatır. Yeni hansı ailədə ki, valideyn uşağı düzgün, təhsilə istiqamətləndirir, həmin ailələrdə qızlar ərə getmək kimi bir alternativ seçmirlər, onlar üçün ilk növbədə təhsil önəmli olur. Təhsilə istiqamətləndirilməyən, təhsilə meyilli olmayan qızlar da çalışırlar ki, tez bir şəkildə ərə getsin, ərə onu saxlasın, məsuliyyətini çəksin. Erkən nikaha da daxil olduqdan sonra bəhanə gətirirlər ki, valideynləri onu oxutmadıqları, təhsilə pul ödəmədikləri üçün bu addımı atıb. Amma

halbuki təhsil almaq üçün mübarizə aparmağın bir çox yolları var, yeni çətin deyil. Yeter ki, insan bunu istəsin.

Daha bir məsələ, erkən yaşda ərə gedən qızlar hamiləliyə, ana olmağa hazır deyillər. Qadında uşağın inkişaf etdiyi orqanlar tam yetişmədiyindən bətdəki uşağın da inkişafı ləngiyə bilir ki, bu da anormallığa gətirib çıxarır. Eyni zamanda vaxtından tez ana olmaq qadının tez yaşlanmasına, müxtəlif xəstəliklərə tutulmasına, orqanizminə hormonlar balansının pozulmasına səbəb olur. Sübut olunub ki, qadın xəstəlik-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Narkoloji Mərkəzin vəzifəli şəxsləri cinayət məsuliyyətinə cəlb olundu

Səhiyyə Nazirliyinin “Respublika Narkoloji Mərkəzi” Publik Hüquqi Şəxsin vəzifəli şəxsləri cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub.

Bu haqda Baş Prokurorluq və Səhiyyə Nazirliyinin Mətbuat xidmətlərinin birgə məlumatında bildirilib.

Baş Prokurorluq tərəfindən əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində insan və vətəndaş hüquqlarının təmin olunması və etibarlı müdafiəsi, tibbi xidmətlərin göstərilməsi zamanı yol verilən qanunsuzluqların aşkar olunaraq qarşısının alınması, o cümlədən hüquqpozmalara yol verən şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması istiqamətində mütəmadi olaraq Səhiyyə Nazirliyi ilə birgə kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Səhiyyə Nazirliyinin “Respublika Narkoloji Mərkəzi” PHŞ-nin baş di-

rektorlu Elşən Mustafayev və müavini Zəmin Əliyevin qanunsuz hərəkətləri ilə bağlı keçirilmiş əməliyyat tədbiri nəticəsində cinayət işi başlanıb.

İstintaq zamanı Elşən Mustafayevin 2023-cü ilin aprel ayında qeyd edilən vəzifəyə təyin edildikdən sonra müavini Zəmin Əliyevlə qabaqcadan əlbir olub əsas fəaliyyət istiqaməti narkotik vasitə-

lər və spirtli içkilərin qəbulunda əziyyət çəkən şəxslərin müayinə və müalicəsini aparmaqdan ibarət olan həmin mərkəzə pasiyentlərin qəbul edilərək aidiyyəti şöbələrə yerləşdirilməsi, müayinələrin aparılması və digər məqsədlərlə ayrı-ayrı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitini rüşvət qismində almasına və əvvəlcədən əldə edilmiş razılığa uyğun şəkildə

aralarında bölüşdürülmələri nə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Həmin şəxslərin qanunazidd əməlləri əməliyyat-texniki tədbirlərlə təsbit edilərək onlar cinayət başında yaxalanıb və aparılmış axtarışlarla iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən sənədlər və digər maddi sübutlar götürülüb

Toplanmış ilkin sübutlar əsasında Elşən Mustafayev və Zəmin Əliyev şübhəli şəxs qismində tutularaq onlara Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1 və 311.3.2-ci maddələri ilə (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən təkrar rüşvət alma) maddələri ilə ittiham elan edilib və barələrində istintaq orqanının vəsatəti, ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda cinayət əməllərinin törədilməsində iştirak etmiş digər şəxslərin müəyyən edilməsi istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

Nəticəsi barədə ictimaiyyətə məlumatın verilməsi təmin ediləcək.

Bakıda “Makarov”la gəzən şəxs saxlanıldı

Bakının Nərimanov rayonunda üzərində “Makarov” tipli tapança gəzdirən və narkotik dövriyyəsi təşkil edən şəxslər saxlanılıb. APA DİN-ə istinadən xəbər verir ki, Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin 17-ci Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən tədbir zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə təşkil edən Fərid Əliyev saxlanılıb. Onun üzərindən 3 kiloqram marixuana aşkar edilib.

Şöbə əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən daha bir əməliyyat zamanı üzərində qanunsuz olaraq odlu silah gəzdirən Eyvaz Ələsgərov da saxlanılıb. Həmin şəxsdən “Makarov” markalı tapança, 7 ədəd patron və daraq aşkar edilib. Həmçinin şöbə əməkdaşlarının vətəndaşlar arasında aparılan profilaktik söhbətlərlə ümumilikdə 11 ədəd ov tüfəngi də könüllü olaraq polis əməkdaşlarına təhvil verilib. Əlavə tədbirlər zamanı istintaq orqanları tərəfindən axtarıbda olan 11, mülki axtarıbda olan 32 şəxs müəyyən edilib və barələrində qanunauyğun tədbirlər görüldü.

İrəvan seçkiləri sülhdən sonraya saxlayır? - referendum iddiası

Murad Sadəddinov: "Azərbaycanın tələbi Ermənistanda parlament seçkilərinin keçirilməsi yox, referendum keçirilməsidir"

"Ermənistanda erkən seçkilər mümkünsüz və qəbul ediləməkdir, bu, məsuliyyətdən qaçmaqdır". Bu fikri Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan söyləyib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan vətəndaşları artıq öz seçimini edib, bu məsələ müzakirə olunmayıb və müzakirə olunmur.

"Bizim Ermənistana və regiona sülh gətirmək missiyamız var. Bundan sonra seçkilərin vaxtı gələcək. Biz öz baxışımızı təqdim edəcəyik, müxalifət öz baxışını təqdim edəcək, Ermənistan xalqı isə yenidən azad və ədalətli seçkilərə gedərək lazımı bildiyi hökuməti seçəcək", - Simonyan qeyd edib.

Bu o deməkdir ki, kapitulyant ölkədə erkən parlament seçkiləri yalnız Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalandıqdan sonra keçiriləcək? Bəs konstitusiyaya referendumu?

Məlumdur ki, rəsmi Bakı net şəkildə bildirib ki, Ermənistan sülh sənədi imzalamaqdan ötrü öncə öz konstitusiyasından, digər normativ-hüquqi sənədlərdən Azərbaycana və Türkiyəyə ərazi iddiaları ilə bağlı bəndləri çıxarmalıdır.

Politoloq Murad Sadəddinov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Alen Simonyanın fikirlərinə əsasən Ermənistan konstitusiyasına dəyişikliklərin olub-olmaması ilə bağlı birmənalı fikir söyləmək mümkün deyil. Ona görə ki, Ermənistanda istər spiker, istər baş nazirin özü də müxtəlif fikirlər sərgiləyən adamlardır və bir gün sonra isə həmin fikirlərinin əksinin edildiyinin dəfələrlə şahidi olmuşuq. Spiker Simonyanın həmin fikirləri söyləməsinin arxasında bir neçə məqam durur: "Birincisi, o, vəzifəsinin qorumaq üçün növbədənəkar parlament seçkisinin keçirilməsinin tərəfdarı deyil. Çünki belli deyil ki, seçkidə nəticələr necə olacaq və Alen Simonyan bu dəfə spiker ola biləcək yoxsa yox. Bu baxımdan hesab etmək olar ki, Simonyan şəxsi maraqlarından irəli gələn açıqlama verib. Ermənistanda indiki parlament 44 günlük müharibədən sonra keçirilən seçkilərdə formalaşmış. Baxmayaraq ki, Ermənistanı dəstəkləyən dövlətlər həmin seçkiləri "demokratik seçkilər" adlandırmışdılar, mən hesab edirəm ki, parlamentin hazırkı parlamentin tərkibi razılaşdırılmış tərkibdir. Burada Rusiyanın da rolu olub. Seçkidən sonra ilk olaraq Paşinyanı təbrik edən məhz Rusiya prezidenti Putin olub. Yeni öncədən razılaşma var idi, Rusiya da razı idi ki, çoxluğu Nikol Paşinyan hakimiyyəti əldə edəsin və Paşinyan hakimiyyətdə qalsın və üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirsin. Ona görə də rusiyapərəst müxalifətə ciddi dəstək verilməmişdi, amma şərt kimi həmin müxalifətin parlamentdə əsas müxalifət olması məsələsi qoyulmuşdu. Lakin növbəti seçkilərdə bu razılaşmanı çox güman ki, təkrar əldə etmək mümkün olmayacaq. Bu zaman isə vəziyyətin və seçkinin nəticələrinin necə olacağı qaranlıqdır. Alen Simonyan da bunu bildiyindən erkən seçkilərə getməyin əleyhinədir".

O ki qaldı Ermənistanda referendum keçirilməsi məsələsinə, M.Sadəddinov qeyd etdi ki, bu məsələni İrəvan Azərbaycanın təzyiqlərindən sonra səsləndirməyə başlayıb: "Azərbaycan haqlı olaraq Ermənistan konstitusiyasında dəyişiklik məsələsini qaldırıb. Çünki Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddiası ləğv edilmədən sülh müqaviləsi bağlana bilməz. Növbədənəkar parlament seçkilərinin olub-olmamasından asılı olmayaraq konstitusiyaya dəyişikliyi üçün referendum mütləq keçirilməlidir. Azərbaycanın tələbi Ermənistanda parlament seçkilərinin keçirilməsi yox, referendum keçirilməsidir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistanın Müstəqillik haqqında Konstitusiyaya Aktında Türkiyəyə də ərazi iddiası irəli sürülüb. Bu məqam da referendumun keçirilib həmin iddiaların qanundan çıxarılmasını labüd edir. Türkiyə ilə diplomatik münasibətlərin qurulması və sərhədlərin açılması məsələsinə bu iddia mənfi təsir göstərir. Ona görə də aradan qaldırılmalıdır. Ermənistan həqiqətən də Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasını istəyirsə, konstitusiyasında dəyişiklik etməsi qaçılmazdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan absurd iddialarla çıxış edib. O, parlamentdə jurnalistlərə bildirib ki, Rusiya və Azərbaycan arasında Qarabağla bağlı sövdələşməni istisna etmir: "Mən belə bir razılaşmanın olduğunu istisna etmirəm. Ukraynada müharibə Qarabağdan başlayıb, çünki Rusiya sanksiyalardan yan keçmək üçün alternativ yollar yaratmalı idi".

Daha sonra Ermənistan rəsmisi Rusiyanın Azərbaycanın əli ilə Ermənistanı Belarusla olan ittifaq dövlətinə qoşulmağa məcbur etməyə çalışdığını iddia edib.

Beləliklə, A.Simonyan Rusiyaya sanksiyalardan yayınmaqda yardım edən əsas ölkələrdən birinin məhz Ermənistan olduğunu kənara qoyaraq, Azərbaycanla bağlı absurd iddialar irəli sürməkdən çəkinməyib. Amma Ermənistan və Rusiyanın rəsmi statistikaları Moskvaya sanksiyalardan yayınmaqda ayı xidmətini kimin göstərdiyini açıq şəkildə ortaya qoyur.

Rusiya Mərkəzi Bankının məlumatına əsasən, 2023-cü ilin sonunda fiziki şəxslər tərəfindən Rusiyadan xarici valyuta köçürmələrinin həcmi 2022-ci ilin nəticələri ilə müqayisədə təxminən iki dəfə azalaraq, 27,8 milyard dollara düşüb. Bankın rəsmi statistikasından aydın olur ki, il ərzində fiziki şəxslərin rublla transsərhəd köçürmələri 25,8 faiz artaraq 1,2 trilyon rubl təşkil edib.

Maraqlıdır ki, ötən il Rusiyadan Qazaxıstan, Gürcüstan, Ermənistan və Qırğızıstan pul köçürmələri 2022-ci ilə müqayisədə 12 faiz azalaraq 7,7 milyard dollar təşkil edib. Bunu həmin ölkələrin mərkəzi banklarının 2024-cü ilin yanvarında dərc olunmuş məlumatları sübut edir.

Və bu ölkələr arasında yalnız Ermənistana köçürmələrdə azalma deyil, artım qeydə alınıb. Belə ki, Ermənistan pul köçürmələrinin həcminə görə dörd qonşu ölkə arasında lider olub. Rusiyalılar 2023-cü ildə bu ölkəyə 3,6 milyard dollar göndərirlər (2022-ci ilə müqayisədə 15 faiz artım). İkinci yerdə Qırğızıstan olub (2,3 milyard dollar), Gürcüstan (1,5 milyard dollar, 27,2 faiz azalma) isə ilk üçlüyü qapayıb. 2023-cü ildə Rusiyadan Qazaxıstana 0,23 milyard dollar göndərilib.

Göründüyü kimi, dövlətlər arasındakı kifayət qədər soyuq münasibətlərə rəğmən, Rusiyadan Ermənistan pulköçürmələri nəinki azalmayıb, əksinə, artıb.

Erməni spikerdən Azərbaycana qarşı yeni şərhləmə

Ermənistan Rusiyaya sanksiyalardan yayınmaqda yardım edən ölkə olduğu halda realığı təhrif etməyə çalışır

Elə bu mehriban "düşmənlər" arasında ticarət dövriyyəsində də ciddi artım diqqəti cəlb edir. Belə ki, Ermənistanın Statistika İdarəsinin məlumatına əsasən, 2023-cü ildə ölkə ilə Rusiya arasında ticarət dövriyyəsi 43 faiz artaraq 7 milyard 306 milyon dollara çatıb. 2022-ci ilə müqayisədə Ermənistanın ümumi xarici ticarətində Rusiyanın payı təxminən eyni səviyyədə qalıb (35,6 faizdən 35,3 faizə qədər azalıb). Ermənistanın ixrac təxminən 39 faiz artaraq 3 milyard 418 milyon dollar təşkil edib. Beləliklə, Rusiya ilə ticarətdə ixrac və idxal demək olar ki, bərabərleşib (47 faiz/53 faiz).

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, Rusiyadan əksər qonşu ölkələrə pulköçürmələrinin azalmasının əsas səbəblərindən biri həmin ölkə banklarının ikincili sanksiyalardan çəkinərək Rusiya ilə əməliyyatlara məhdudiyyət tətbiq etməsidir. Lakin bu qorxu nədənsə Ermənistan banklarına aid deyil. Onlar Rusiya ilə əməliyyatları davam etdirir, Rusiya şirkətləri və fiziki şəxslərinə məmnuniyyətlə xidmət göstərirlər. Halbuki ABŞ Maliyyə Nazirliyi Türkiyə, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, hətta Çin banklarına belə əməliyyatları dayandırmaq üçün təzyiq rıçaqlarını rahatlıqla tapıb, fevral ayı ərzində onlarla şirkətə sanksiyalı malları Rusiyaya çatdırdığına görə sanksiyalar tətbiq edib. Ermənistan

banklarına münasibətdə isə həmin rıçaqlar nədənsə "gücsüz" qalıb...

Ermənistanın Rusiyaya sanksiyalı malların ötürücüsü rolunu oynadığını xarici mətbuat on dəfələrlə yazıb.

Ermənistanın Ukraynada müharibə başlayandan bəri ildırım sürətilə çoxalan xarici ticarət dövriyyəsində ən çox artımın qeydə alındığı mal qruplarına baxmaq yetərlidir ki, ölkənin Rusiyanın ən böyük yardımçılarından olduğunu müəyyən edəsən. Son iki ildə İrəvanın "maşın və mexanizmlər, avadanlıqlar", "yerüstü, hava və su nəqliyyatı vasitələri", "qiymətli və yarımqiymətli daşlar, qiymətli metaller və onlardan hazırlanan məmulatlar" idxalı və ixracında 10 dəfədən yuxarı artım qeydə alınıb. İqtisadiyyatın real sektoru - sənayesi heç 10 faiz belə artmayan ölkənin idxal-ixracındakı bu artım birmənalı olaraq Qərbdən Rusiyaya qadağan olunan malların çatdırılması hesabınadır.

Ermənistan rəsmi statistikasına baxdıqda görünür ki, əgər 2021-2022-ci illərdə bu ölkədən Rusiyaya əsasən spirtli içkilər, brilyant, balıq, pomidor, ərik, albalı, şaftalı, gavalı ixrac edilibsə, 2023-cü ildə telefon aparatları və digər rabitə sistemləri, monitor və proyektorlar, dəmir ərintilər, maşın, mexanizmlər və avadanlıqlar böyük fərqlə üstünlük təşkil edib.

Bu ilin əvvəlindən ABŞ, Avropa İttifaqı Rusiyanın

əsas ticarət tərəfdaşlarından olan Çin, Türkiyə, BƏƏ, Qırğızıstan, Qazaxıstan və sair ölkələrin onlarla şirkətinə sanksiya tətbiq ediblər. Eyni zamanda ötən ilin dekabrında ABŞ prezidenti Maliyyə Nazirliyinə Rusiya ilə qadağan olunan əməliyyatları maliyyələşdirən banklara qarşı sanksiyaların tətbiq olunmasını nəzərdə tutan tapşırıq verib. Nəticədə Çin, BƏƏ, Türkiyə bankları Rusiya ilə nəinki sanksiyalı malların, bütün növ malların ticarətini maliyyələşdirməkdən çəkinməyə başlayıblar, Rusiyalı müştərilərə xidmət dayandırılıb. Bütün hallarda məqsədin Rusiyanın hərbi sənayesində istifadə olunacaq malların ona çatdırılmasının qarşısını almaq göstərilir.

Lakin nə ABŞ Maliyyə Nazirliyi, nə də Avropa İttifaqının diqqətini bu ilin yanvarında Ermənistanın xarici ticarət dövriyyəsindəki 78 faizdən yuxarı artımın böyük hissəsinin Rusiya ilə idxal-ixracın payına düşməsi cəlb etməyib.

Onu da qeyd edək ki, ötən ilin dekabrından G7 ölkələri və Avropa İttifaqına Rusiyada istehsal olunan brilyant və almazların idxalını qadağan ediblər. Rusiya mənşəli belə daşlardan üçüncü ölkələrdə hazırlanan zinət əşyalarının idxalı isə sentyabrın 1-dən qadağan ediləcək. Son iki ildə Ermənistan Rusiyadan xammal olaraq brilyant, almazla bəzənmiş zinət əşyalarının ixracını 20 dəfədən çox artırıb. Yaxın bir neçə ay ərzində bu sahədəki qadağaların da ermənilərə aid edilib-edilməyəcəyini müəyyənləşdirmək mümkün olacaq.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Bəşəriyyət nə qədər inkişaf etsə də, boşanma mədəniyyəti, yaxud mədəniyyətsizliyi problemi günü bu gün də öz aktuallığını saxlayır. Az qala hər gün bu mövzuda bir və ya bir neçə xoşagəlməz, hətta üzücü, faciəvi xəbər eşidirik. Altını da çox vaxt ailədəki azyaşlı uşaqlar çəkir.

Söhbət yalnız Azərbaycandan getmir. Müşahidələr göstərir ki, məsələn, qonşu Türkiyədə də bu xüsusa vəziyyət ürekaçan deyil.

Bu arada Qırğızstanda boşanmış qadınların sosial şəbəkələrdə əri və onun valideynləri haqqında pis fikir bildirməsinə qadağa qoyulması təklif edilib. Ölkənin baş naziri Akılbek Japarov bununla bağlı deyib: "Bəzi qadınlar qayınanalarını, qayınatalarını ləkələyirlər. Boşananda isə sosial şəbəkələrdə pis fikirlər yazırlar".

Düzdür, baş nazirin təşəbbüsü hələ parlament tərəfindən qanuniləşməyib, amma istənilən halda maraqlı təklifdir.

Bəs bu, işin xeyrinə ola bilərmi? Niyə məhz boşanan qadınlara qadağa qoyulmalıdır? Bu cür inzibati yasalar çıxışı yolumdurmu?

Ümumiyyətlə, boşanma mədəniyyətinin qıtlığı və ya yoxluğu niyə ən çox müsəlman-türk toplumlarına xasdır? "Şərq mentaliteti" deyilən

bir amil varmı? Sosial şəbəkələr doğrudanmı ailə institutuna, ailə möhkəmliyinə təhlükədir?

Mövzu ilə bağlı Bakı Dövlət Universitetinin sosial elmlər və psixologiya fakültəsinin kafedra müdiri Üzeyir Şəfiyev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Ümumiyyətlə, Azərbaycan cəmiyyəti uzun müddət ənənəvi cəmiyyət olub. Yeni cəmiyyətimizdə əsasən ənənələr üstünlük təşkil edib, daha çox ictimai qaydalar, stereotiplər, mental dəyərlər bu cəmiyyətin idarə olunmasında əsas aparıcı institutlar olub. Bu, bütün ənənəvi cəmiyyətlərdə belədir.

Beləliklə də Azərbaycanda uzun müddət ənənəvi cəmiyyət olduğuna görə həm kişilər, həm də qadınlar tərəfindən boşanmalar çox pis qarşılanır, boşanmış qadınlara, kişilərə pis baxırdılar. Boşanma böyük bir faciə və ailə dramı kimi qəbul olunurdu. Bu vəziyyət sovet dövründən əvvəl də, sonra da belə idi. Ona

Sosial şəbəkə ailə möhkəmliyinə təhlükədir? - rəylər

Ekspertlər boşanma mədəniyyəti çatışmazlığından danışdılar; həm qadınlar, həm də kişilər ayrıldıqdan sonra bir-birlərini təhdid, təqib, şantaj edir...

görə də kişilər və qadınlar çalırdılar ki, boşanmasınlar, çünki belə olduqda onları böyük ictimai qınaq gözləyirdi.

Elə ki, sovet ittifaqı fiaskoya uğradı, Azərbaycan global dünyaya açıldı, qapalı cəmiyyətdən açıq cəmiyyətə keçid baş verdi, bunun fonunda azərbaycanlılar xaricə gedib-gəldi, eyni zamanda xarici seriallar ölkəmizə ayaq açdı, bütün bunlar özləri ilə bərabər yeni dəyərlər, normalar, həyat tərzləri gətirməyə başladı. Nəticədə bu normalar, həyat tərzləri bizim ailə dəyərlərinə nüfuz etdi, dəyişikliklər baş verdi.

Əvvəllər Azərbaycan qadını iqtisadi baxımdan əsasən kişidən asılı idi, cəmiyyətimizdə evdar qadın obrazı var idi, qadınlar ictimai fəal olmadığına görə əmək məşğuliyyəti sahəsində daha çox yer almırdı, maddi baxımdan öz ayaqları üstə dura bilmirdi və buna görə boşanmağa meylli deyildilər. Elə ki, Azərbaycan müstəqillik əldə etdi, qadınlar iqtisadi fəal kütləyə çevrilməyə başladı, özləri öz

ayaqları üstündə durmağa başladı, kişilərdən iqtisadi asılılıq aradan qalxdı. Yeni evvəllər qadınlar düşünürdü ki, əgər boşansalar, uşaqlarına, ona baxan, yaşamağa imkanı olmayacaq, amma indi qadın iqtisadi müstəqillik əldə etdikdən, əmək bazarında özünə yer tapdıqdan sonra düşünməyə başladı ki, ona ağır şərtlərlə ailədə yaşamaq heç də lazım deyil. Yeni qadınlar böhranlı anlarda boşanmağa qərar verdilər. Amma boşanmış qadınların həyat hekayələrinə baxsaq görərik ki, onların mütləq əksəriyyəti boşanmalardan böyük itkilərlə, o cümlədən mənəvi-psixoloji itkilər, problemlərlə çıxır. Eləcə də kişilər. Bundan da çox problem isə uşaqların problemidir. Yeni uşaqlı ailələrdə boşanma daha böyük problemlər gətirir, çünki uşaqlar bir ömür travma ilə yaşayırlar".

Sosioloq qeyd edib ki, Azərbaycanda boşanma mədəniyyətinin yaranması üçün bir qədər zaman lazımdır: "Müstəqillik dövrün-

dən sonra kişilərdə də boşanmaya qarşı bəzi köhnə stereotiplər əriməyə, buna tolerant yanaşılmağa başladı. Çox təəssüf ki, boşanmalardan sonra həm qadınlar, həm də kişilər bir-birlərini təhdid, təqib, şantaj edir ki, bu da bəzən qətlə qədər aparıb çıxarır. Bunun qarşısını almaq üçün ölkədə Mediasiya Şurası yaradıldı. Bu qurum boşanma təhlükəsi olan cütlüklərin münaqişəsiz, konfliktə, sivil qaydada boşanması, həm də nikah münasibətlərini həll etmək üçün bir sistemdir. Amma bütün bunlara baxmayaraq, köhnə stereotiplərlə yeni çağırışlar arasında ziddiyyətlər var. Hələ ki Azərbaycan kişisi yeni çağırışlara uyğunlaşa bilmir, köhnə stereotiplər nəticəsində boşanmaya dözümlülük nümayiş etdirə bilmir. Eləcə də qadınlar. Belə ki, qadınlar da boşanmadan sonra uşaqlardan kişiye qarşı silah kimi istifadə edir, onların atası ilə görüşməsinə imkan vermir və sairə. Burada ən çox zərbə alan isə uşaqlar olur.

Bu baxımdan hesab edirik ki, Azərbaycanda boşanma mədəniyyətinin yaranması üçün bir qədər zaman lazımdır".

Üzeyir Şəfiyev sosial şəbəkələrin ailə institutuna qarşı yarada biləcəyi təhlükələrdən də söz açıb: "Qaradaş Türkiyədə sosial şəbəkə vahidlərinin fəaliyyətini tənzimləyən qanun qəbul edildi, çox yaxşı olardı ki, Azərbaycanda da bu cür qanun qəbul edilsin. Çünki sosial şəbəkə istifadəçilərinə elə gəlir ki, ora boz zonadır və istədiklərini yazsa, istədikləri adamı təhqir edə bilərlər və buna görə heç bir hüquqi məsuliyyət daşımayacaqlar. Bu baxımdan yaxşı olardı ki, Azərbaycanda da ayrıca bir qanun yaradılсын. Bəli, Qırğızstanda təklif olunan qaydanın ölkəmizdə tətbiq edilməsi də tədqiqə layiq olardı.

Araşdıranda məlum olur ki, boşanma səbəblərinin çoxunda xəyanət faktoru var. Xəyanət faktoru da əsasən sosial şəbəkələr, burada yazışmalar vasitəsilə üzə çıxır. O demək deyil ki, əvvəllər xəyanət faktoru olmayıb, əlbəttə ki olub, sadəcə, sosial şəbəkələr xəyanət üçün münbit şərait yaradır və aşkara çıxmasına da yardımçı olur. Bu baxımdan, bəli, sosial şəbəkə vahidləri ailə institutuna, ailə möhkəmliyinə təhlükə yarada bilər".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Manatın dövretmə sürəti niyə aşağı düşüb - səbəblər açıqlandı

Cari ilin yanvar ayında manatın dövretmə sürəti (3,20 bənd) 2015-ci ilin fevral ayından bəri ən aşağı həddə düşüb. Manatın dövretmə sürətinin azalmasına hansı amillər təsir edib?

Azərbaycan Mərkəzi Bankından (AMB) "APA-Economics"-in sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, pulun dövretmə sürəti nominal ümumi daxili məhsulun pul kütləsinə nisbəti kimi hesablanır. Dünya ölkələrinin təcrübəsi göstərir ki, uzunmüddətli dövrdə pulun dövretmə sürəti adətən azalmağa meyillidir. Bunun da başlıca səbəbləri pul kütləsinin artması, fərdlərin və şirkətlərin vəsaitlərini daha çox yığıma yönəltməsi və s.-dir.

AMB-dən həmçinin bildirilib ki, dünyanın əksər ölkələrində gedən proses Azərbaycanda da müşahidə edilir. Azərbaycanda da manatın dövretmə sürətinin azalmasının əsas səbəbi pul kütləsinin artımının nominal ÜDM-in artımını üstələməsi və bunun uzunmüddətli dövrdə əsasən manatla fiziki və hüquqi şəxslərin depozitləri hesabına baş verməsidir. M2 pul agregatına daxil olan manatla müddətli və tələb olunanadək depozitlər təkcə 2023-cü ilin yanvar ayı ilə müqayisədə 2024-cü ilin yanvarında 20.2% artıb.

Salyanda ər-arvad və ana-oğul qətlə yetirildi

Martın 1-də səhər saat 10:30 radələrində Salyan rayonunun Kərimbəyli kəndində 1956-cı il təvəllüdlü İsrail Məmmədov və həyat yoldaşı, 1963-cü il təvəllüdlü Münəvvər Məmmədovanın yaşadığı evdə üzərələrində zorakılıq əlamətləri olan meyitlərinin olması barədə polisə məlumat daxil olub.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin Şirvan regional qrupundan APA-ya verilən məlumata görə, hadisə ilə bağlı əməliyyat-axtarış tədbirləri görülür.

Həmin gün Salyanda digər bir qətl hadisəsi saat 16 radələrində rayonun Pambıqkənd kəndi ərazisində baş verib. 1963-cü il təvəllüdlü Rahilə Əliyeva və onun oğlu 1992-ci il təvəllüdlü Bəhruz Əliyevin öldürülməsi barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Araşdırma zamanı 1981-ci il təvəllüdlü Ziya Əliyevin aralarında yaranmış mübahisə zamanı kəsici alətlə zərbələr endirərək qardaşı arvadı Rahilə Əliyeva və onun oğlu Bəhruz Əli-

yevi qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Hadisədən sonra Ziya Əliyev könüllü olaraq istintaqa təslim olub və şübhəli şəxs qismində tutulub.

Faktla bağlı rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.2.7-ci (iki və ya daha çox şəxsi qəsdən öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 41 (8414) 2 mart 2024

Mart

Xərçəngə səbəb ola biləcək qidalar

Yağlı qidalar və meyvə-tərəvəz çatışmazlığı, piylənmə və aktivliyin olmaması, həmçinin siqaret və alkoqoldan sui-istifadə xərçəng xəstəliyinə tutulma riskini artırır.

Bu barədə onkoloq, Rusiya Onkoloji Mərkəzinin ambulator şöbəsinin müdiri, t.ü.f.d. Ruslan Basanov danışır.

"Yağlı, qızardılmış qidalar, qırmızı ətin çox istehlakı, meyvə, tərəvəz və taxılların kifayət qədər qəbul edilməməsi qida borusu, düz bağırsağ, mədə və digər orqanların xərçəngi riskini artırır. Rəsiyonda meyvə və tərəvəzlərin olmaması da xərçəngdən qorunmağa kömək edən vitamin və antioksidantların çatışmazlığına səbəb ola bilər. Artıq çəki və piylənmə döş, böyrək, qaraciyər, mədəaltı vəzi və bağırsağ xərçəngi də daxil olmaqla bir neçə növ xərçəngin inkişaf riskinin artması ilə əlaqələndirilir", - deyir həkim xəbərdarlıq edib.

Basanovun fikrincə, siqaret çəkmək ağciyər, ağız, boğaz, yemək borusu və sidik kisəsi xərçəngi, alkoqolu içkilər isə qida borusu, qaraciyər, boğaz və döş xərçəngi üçün mühüm risk faktorudur. Alkoqol və nikotinin eyni vaxtda istifadəsi onların kanserojen təsirlərinin qarşılıqlı artmasına səbəb ola bilər.

"Bağırsağ, döş və digər xərçəng növləri fiziki fəaliyyətin olmaması ilə əlaqələndirilir, günəşdən və ya solyardan gələn ultrabənövşəyi şüalara həddindən artıq məruz qalma dəri xərçənginə səbəb ola bilər. Xroniki stress, yuxusuzluq və ətraf mühitin çirklənməsi də xərçəng riskini artırır", - onkoloq vurğulayıb.

Səhər gümrəh oyanmaq üçün nə etməli?

Bəzən səhərlər yuxudan oyananda yorğun, həlsiz olursunuz. Çox vaxt isə işə getmək belə istəmirsiniz. Gecə nə qədər tez yatsanız da, səhər bu hal keçmir.

Buna səbəb yeyib-içdiklərinizdir. Bu məlhəm özünü yorğun, əzgin hiss edən, stress keçirənlər üçün əsl çıxış yoludur. Şüşə bankaya tozağacı, tumurcuqlarından yığıb, üzərinə araq və ya spirt tökün. 14 gün qaranlıq otaqda saxlayın. Gündə üç dəfə yeməkdən yarım saat əvvəl bu məlhəmdən bir çay qaşığı içmək adamı gümrəh saxlayır, stressdən uzaq tutur.

Bu məlhəm həm də ürək ağrılarını aradan qaldırır.

"Apple" şirkəti öz brendindən imtina edə bilər

"Apple" şirkəti "Apple ID"ni rebrendinq etməyi planlaşdırır. Xidmətin adı dəyişdirilərək "Apple Account" olacaq.

"Apple Account" bu ilin payızında "iOS 18" və "macOS 15"nin buraxılması ilə görünə bilər. Eyni zamanda "Apple" markalı tətbiqlər

və xidmətlər yeni adı göstərmək üçün yenilənəcək. Qeyd olunur ki, hətta indi də bəzi sənədlərdə və internet saytında "Apple Account" yazısına rast gəlinir.

Lakin rebrendinq hələ sual altındadır.

Smartfonla insanın yerini dəqiq biləcəyik

İspan alimləri stansiyaya qoşulmuş smartfonun yerini dəqiq müəyyən etməyə imkan verən texnologiya kəşf ediblər.

Mütəxəssislər 20 gigahersdən yuxarı tezliklərdən istifadə edərək 5G və "Wi-Fi 7" standartlarına əsaslanan marşrutlaşdırıcı dizayn yaradıblar. Stansiya ilk növbədə smartfonu tapır, sonra isə siqnallar göndərərək ona olan məsafəni ölçməyə başlayır.

"İnsan stansiyadan nə qədər uzaq olarsa, siqnal əlirdə bir o qədər çox qalır", - deyir mühəndislər iş prinsipini izah ediblər.

Onların sözlərinə görə, yeni üsul onlara yeddi metr məsafədə yerləşən telefonun yerini üç santimetr dəqiqliklə müəyyən etməyə imkan verir. Alimlər qeyd ediblər ki, gələcəkdə baza stansiyalarının köməyi ilə robotların və avtonom avtomobillərin hərəkətini daha dəqiq idarə etmək mümkün olacaq.

Depressiyaya qalib gəlmək üçün mühüm kəşf

Pittsburg Universitetinin tədqiqatçıları tərəfindən aparılan bir araşdırma qoxuların sözlərdən daha çox müsbət xatirələri tətikləməyə güclü təsir göstərdiyini ortaya qoyub. Bu kəşf depressiyadan əziyyət çəkən insanlara mənfəətli fikir və emosiyalardan qurtulmağa kömək etmək potensialına malikdir.

Tədqiqat çərçivəsində depressiv pozğunluğu olan 32 nəfər 12 fərqli qoxuya məruz qalıb. İstifadə olunan qoxular arasında "Vicks VapoRub", üyüdülmüş qəhvə, kokos yağı, zirə tozu, qırmızı şərab, vanil ekstraktı, mixək soğanları, ayaqqabı lakı, portağal efir yağı və ketçup olub. Tədqiqatın nəticələri göstərib ki, qoxular sözlərə məruz qalmaqla müqayisədə daha canlı, həyəcanlı və real xatirələr oyadı.

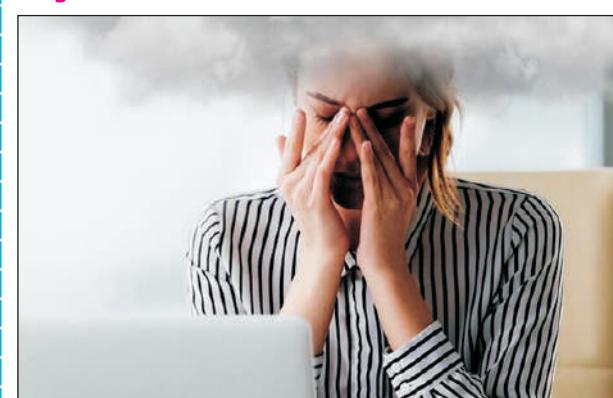
Tədqiqatın aparıcı müəllifi Kimberli Yanq qeyd edib ki, tanış bir qoxu hiss edən depressiyaya düşən insanlar daha çox konkret hadisələri və ya xatirələri xatırlayırlar. Bunun səbəbi, qoxuların daha güclü emosional təsirə malik olması, emosional xatirələrimiz və birləşmələrimizlə daha sıx bağlı olması ola bilər.

Bu kəşf depressiyadan əziyyət çəkən insanlar üçün müalicə üsullarının inkişaf etdirilməsi üçün mühüm nəticələrə malikdir. Cəzibədarlıq işarələrindən istifadə depressiv pozğunluqların müalicəsində təsirli vasitə ola bilər. Bu, insanlara mənfəətli emosiyaların öhdəsindən gəlməyə və keçmişin müsbət anlarını xatırlamağa kömək edir. Belə üsullar depressiv vəziyyətlərin müalicəsinin effektivliyini artırmaq üçün psixoterapevtlərin və psixi sağlamlıq mütəxəssislərinin təcrübəsinə daxil edilə bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Mobil telefonu sol qulağınıza qoyun.
- * Gün ərzində kofeni 1 dəfədən artıq içməyin.
- * Dərmanı soyuq su ilə içməyin.
- * Axşam saat 5-dən sonra yemək yeməyin.
- * Yağlı yeməyi çox az qəbul edin.
- * Suyu daha çox səhər, daha az axşam için.
- * Yüklənən mobil telefondan uzaq durun.
- * Ən yaxşı yuxu vaxtı - axşam saat 10-dan səhər 6-ya kimi.
- * Dərman içəndən sonra bir müddət uzanmayın.
- * Telefonun enerjisi 1 və ya 2 xətt qalıbsa, ondan istifadə etməyin. Çünki bu zaman telefonla danışanda radiasiya 1000 dəfə artıq təsir göstərir.
- * Sizə istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dabanlarınıza krem çəkin və dabanından dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırırlar.
- * Dəri qış ərzində bir qədər solur və tərəvəzini itirir, bunun qarşısını almaq üçün çiməndə dərinə bərk sürtmək və təzadlı gah soyuq, gah da isti duş qəbul etmək lazımdır. Bu qan dövranını yaxşılaşdırır və solğunluğu aradan qaldırır.
- * Xörək hazırlayarkən çatlamış əllərinizə işarəsiz xiyar, pomidor, kartof püresi çəkməyi, kartof bişirilmiş suda əllərinizi yaxalamağı unutmayın.
- * Əlləriniz çox kobudlaşmış, dirnaqlarınız sınımışsa, qızdırılmış günəbaxan yağında 10-15 dəqiqə saxlayın. Sonra əllərinizi yumayın, ancaq əski ilə silin.

COVID-19 azı bir il müddətinə beyni "dumanlandırır"

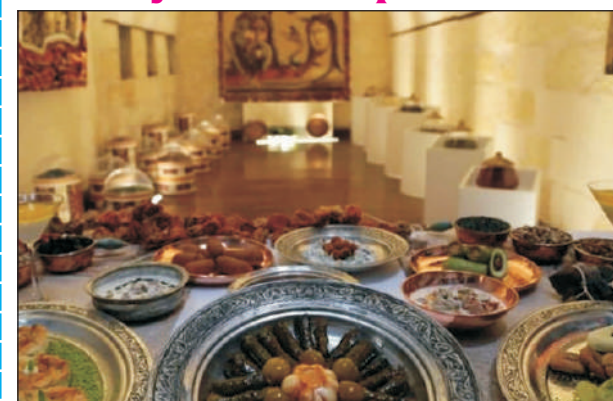

"Hətta yüngül keçirilən COVID-19 əhəmiyyətli koqnitiv çatışmazlıqlara səbəb olur". Bu barədə "New England Journal of Medicine"də dərc edilən araşdırmada bildirilib. Məqalədə deyilib ki, koronavirus insanda "beynin dumanlanması" hissini yaradır və IQ-nü azı bir il ərzində altı bala sala bilər. Elmi araşdırmada 112 minə yaxın könüllü iştirak edib. Onlar COVID-19-dən təsirlənən koqnitiv sahələri ölçən xüsusi testdən keçiblər.

Hər bir könüllü koronavirus infeksiyası tarixçəsini də təqdim edib, bu da mütəxəssislərə idrak məlumatlarını simptomların müddəti və şiddəti ilə müqayisə etməyə imkan verib. İştirakçıların 3-4%-nə postkovid sindromu diaqnozu qoyulub. Onların əksəriyyətində yoluxmadan bir il sonra belə simptomlar görünüb. Belə uzunmüddətli koronavirusun isə pasiyentlərin IQ-nə təsir etdiyi müəyyən olunub.

Koqnitiv çatışmazlıqlar ilk növbədə yaddaş, məkan planlaşdırma və şifahi düşünmə ilə bağlı sahələrdə aşkar edilib.

Ən yaxşı yeməkləri olan ölkələr - Türkiyə ilk 10-luqda

Dünyaca məşhur səyahət və gastronomiya bələdçisi "TasteAtlas" tərəfindən dünyanın ən yaxşı gastronomiya şəhərlərinin siyahısı tərtib olunub.

Siyahıda Türkiyənin Qaziantep şəhəri də ilk 10-luqda yer alıb. Gastronomiya sahəsində YUNESKO-nun qeydiyyatına alınan Qaziantep 99 növ xüsusi yeməyi ilə diqqət mərkəzinə düşüb.

Siyahıya həmçinin İndoneziyanın Bandung, Yaponiyanın Tokio, İtaliyanın Turin, Çinin Honq-Konq, Yaponiyanın Oksaka, Avstriyanın Vyana, İtaliyanın Neapol, Boloniya və Roma şəhərləri də daxil edilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məsəvat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAVI: 1.500